

TUDOMÁNY ÉS ERŐ

VAJDASÁGI MAGYAR
TUDÓSTALÁLKOZÓ 2016

REZÜMÉKÖTET

A kiadvány az MTA támogatásával készült.

TUDOMÁNY ÉS ERŐ VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2016

SZERVEZŐK

Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, Újvidék
MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Budapest
Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Hungarológiai Kutatóközpont, Újvidék (Újvidéki Egyetem, BTK)

IDŐPONT

2016. december 10. (szombat)

HELYSZÍN

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

TUDOMÁNYOS PROGRAMBIZOTTSÁG ÉS SZERVEZŐBIZOTTSÁG

Beretka Katinka
Csányi Erzsébet
Dujmovics Ferenc
Guzsvány Valéria
Hózsá Éva
Kastori Rudolf
Kocsis Károly
Korhecz Tamás

Lendák Imre
Lengyel László
Lepés Josip
Novák Anikó
Samu János
Takács Márta
Tarnóczy Mariann

PROGRAM

- 9:30–10:00 MEGNYITÓ
- 10:00–10:20 **Beretka Katinka**
KUTATÓINTÉZET A VAJDASÁGI MAGYAR
TUDOMÁNYOSSÁG SZOLGÁLATÁBAN – JOGI
DILEMMÁK
- 10:20–10:40 **Mester Gyula**
DÉLVIDÉKI MAGYAR KUTATÓK TUDOMÁNYOS
TELJESÍTMÉNYE
- 10:40–11:00 **Hajdú Zoltán**
ÁLLAMHATÁROK ÉS VÁLTOZÁSOK KÖZÉP-EURÓPÁBAN
A KÉTPÓLUSÚ VILÁG ÖSSZEOMLÁSA UTÁN
- 11:15–13:00 **PÁRHUZAMOSAN FOLYÓ SZEKCIÓÜLÉSEK – ELSŐ RÉSZ**

HUMÁN TUDOMÁNYOK

Elnöklők: Rajsli Ilona, Kulcsár Sarolta

- 11:15–11:30 **Pásztor-Kicsi Mária**
MONOFRAZÉMÁK – ÚJRAGONDOLVA
- 11:30–11:45 **Molnár Csikós László**
MÁS NYELVEKBE KERÜLT MAGYAR SZAVAK
- 11:45–12:00 **Rajsli Ilona**
A MÁSODNYELVI ELEMELK TÍPUSAI A VAJDASÁGI
MAGYAROK NYELVHASZNÁLATÁBAN
- 12:00–12:15 **Horváth Futó Hargita, Hózsza Éva**
ÁTKÖLTÉS – ÁTÉRTELMEZŐ KULTÚRA –
IRODALOMTANÍTÁS
- 12:15–12:30 **Csányi Erzsébet**
RETORIKAI ÉS STILISZTIKAI ALAKZATOK TOMAŽ
ŠALAMUN ÉS TOLNAI OTTÓ KÖLTÉSZETÉBEN
- 12:30–12:45 **Kulcsár Sarolta**
METAMORFÓZIS – HELYZETEK – EGZISZTENCIÁK
- 12:45–13:00 **Máté Petrik Emese**
AZ ŐSMÍTOSZI TÖRTÉNETEK ÉLETEREJE

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I.

Elnöklők: Gábrity Molnár Irén, Vass Dorottea

- 11:15–11:30 **Lendák-Kabók Karolina**
KISEBBSÉGI OKTATÓK ÉS HALLGATÓK AZ
ANYANYELVŰ FELSŐOKTATÁSRÓL
- 11:30–11:45 **Gábrity Molnár Irén**
A MULTIETNIKUS NEVELÉS ÉS/VAGY A TÖBBNYELVŰ
EGYETEMEK POZITÍV PÉLDÁI AZ EU-BAN
- 11:45–12:00 **Vass Dorottea**
SZÜKSÉGES-E NEMEK KÖZÖTTI KÜLÖNBSÉGEKBEN
GONDOLKODNI, HA A HAT-NYOLC ÉVES KOROSZTÁLY
IRODALMI IGÉNYÉRŐL BESZÉLÜNK?
- 12:00–12:15 **Kovács Laura**
ATTITŰDVIZSGÁLAT A PEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN A
TOVÁBBKÉPZÉSEKRŐL, SZAKMAI SEGÍTSÉGRŐL
- 12:15–12:30 **Vatai Éva**
A TANANYAG ÉS A MAGOLÁS
- 12:30–12:45 **Hódi Sándor**
ÚJ UTAK KERESÉSE
- 12:45–13:00 **Lendák-Kabók Karolina**
MAGAS POSZT AZ AKADÉMIAI HIERARCHIÁBAN –
ILLÚZIÓ VAGY REALITÁS?

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II.

Elnöklők: Ördögh Tibor, Mátyus Ákos

- 11:15–11:30 **Muhi B. Béla**
E-MARKETING ÉS A KÖZÖSSÉGI MÉDIA -
LEHETŐSÉGEK, TRENDEK
- 11:30–11:45 **Törteli Telek Márta**
REKLÁMOK HATÁSMECHANIZMUSAI
- 11:45–12:00 **Badis Róbert**
A VAJDASÁGI MAGYARSÁG ETNIKAI
TÉRSZERKEZETÉNEK VÁLTOZÁSA 1991 ÉS 2011 KÖZÖTT
- 12:00–12:15 **Ördögh Tibor**
DEMOKRÁCIA A NYUGAT-BALKÁNON
- 12:15–12:30 **Mátyus Ákos**
GEOÖKONÓMIAI SZEMLEÉLETVÁLTÁS A XXI. SZÁZAD
KÜSZÖBÉN
- 12:30–12:45 **Stefania Maria Custura, Molnár Csaba**
INTERKULTURÁLIS KAPCSOLATOK A KÖZÉPKORI
BRASSÓBAN

TERMÉSZETTUDOMÁNYOK ÉS MŰSZAKI TUDOMÁNYOK

Elnöklők: Gogolák László, Rozsnyik Andrea

- 11:15–11:30 **Gogolák László, Fürstner Igor**
LINEÁRIS MOTOROK ALKALMAZÁSI TERÜLETEINEK
VIZSGÁLATA MECHATRONIKAI BERENDEZÉSEKNÉL
- 11:30–11:45 **Lendák Imre**
JÁTÉKELMÉLET, KÖZÖSSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS A
PEER REVIEW RENDSZER
- 11:45–12:00 **Rozsnyik Andrea, Péics Hajnalka**
SZÁMÍTÓGÉPES KÍSÉRLETEZÉS A FOLYTONOS
IDEJŰ KÉSLELTETETT DIFFERENCIAEGYENLET
ASZIMPTOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK KUTATÁSÁBAN
- 12:00–12:15 **Kőrösi Gábor**
AZ SZTE E-LEARNIG PLATFORMJÁNAK
ADATBÁNYÁSZATI LEHETŐSÉGEI
- 12:15–12:30 **Simon János**
IoT PLATFORMOK ÉS FEJLESZTŐKÖRNYEZETEK
- 12:30–12:45 **Pintér Róbert, Sonja Maravić Čisar**
ÓRALÁTOGATÁS ADMINISZTRÁCIÓJA MUFFIN
RENDSZER SEGÍTSÉGÉVEL

12:45–13:00 **Stojic Karanovic Edit, Enisa Imamovic**
TUDOMÁNY – A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS
ERŐFORRÁSA A DUNA-MEDENCÉBEN

13:00–14:00 **ÁLLÓFOGADÁS**

14:00–16:30 **PÁRHUZAMOSAN FOLYÓ SZEKCIÓÜLÉSEK – MÁSODIK
RÉSZ**

HUMÁN TUDOMÁNYOK

Elnöklők: Samu János, Balázs-Arth Valéria

14:00–14:15 **Crnkovity Gábor**
IDENTITÁSMETSZETEK A MAI VAJDASÁGI MAGYAR
NOVELLÁBAN

14:15–14:30 **Lódi Gabriella**
„POSZTJUGOSZLÁV EMLÉKEZET”. JUGONOSZTALGIA,
POPULÁRIS MÍTOSZOK ÉS TOVÁBBÉLÉSÜK A KORTÁRS
VAJDASÁGI MAGYAR NOVELLÁKBAN

14:30–14:45 **Samu János**
HALLHATÓ CSÖND

14:45–15:00 **Samu-Koncsos Kinga**
A TÁRGYAK KÖNNYE. A TÁRGYIASSÁG
ÖNDEKONSTRUKCIÓJA NEMES NAGY ÁGNES
KÖLTÉSZETÉBEN

15:00–15:15 **Balázs-Arth Valéria**
A MAGYAR SZÓ NAPILAP IRODALMI ANYAGA
1947–1948-BAN

15:15–15:30 **KÁVÉSZÜNET**

Elnöklők: Novák Anikó, Korhecz Papp Zsuzsanna

15:30–15:45 **Novák Anikó**
SZÓ – KÉP – FAL: VIZUÁLIS RETORIKA ÉS IRODALMI
MUZEOLÓGIA

15:45–16:00 **Ninkov Olga**
PETRIK PÁL INFORMEL FESTMÉNYEI, RAJZAI ÉS
DÍSZLETTERVEI

16:00–16:15 **Korhecz Papp Zsuzsanna**
A MAGYARORSZÁGI BAROKK FESTŐK MŰVÉSZETÉNEK
TECHNIKATÖRTÉNETE

- 16:15–16:30 **Németh Ferenc**
PECHÁN JÓZSEF FOTÓ-TRANSZFORMÁCIÓI – ÚTTÖRŐ
VIZUÁLIS KÍSÉRLETEI A 19. SZÁZAD VÉGÉN ÉS A 20.
SZÁZAD ELEJÉN

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK

Elnöklők: Kovács Vilmos, Szügyi Éva

- 14:00–14:15 **Gaudényi Tivadar**
SZERBIAI MAGYAR TERMÉSZETNÉVRAJZI (FÖLDRAJZI)
NEVEK PROBLEMATIKÁJA
- 14:15–14:30 **Kovács Sárkány Hajnalka, Kovács Vilmos**
A MINŐSÉGÜGY ÚJ MEGKÖZELÍTÉSE
- 14:30–14:45 **Kovács Vilmos, Kovács Sárkány Hajnalka**
MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS AZ AGRÁRIUMBAN
- 14:45–15:00 **Szügyi Éva**
VAJDASÁG RÉGIÓ GAZDASÁGA NAPJAINKBAN
- 15:00–15:15 **KÁVÉSZÜNET**
- Elnöklők: Grabovac Beáta, Dudás Attila
- 15:15–15:30 **Grabovac Beáta**
ÉRZELMEK, ÉRZELMI LEXIKON ÉS KÉTNYELVŰSÉG
- 15:30–15:45 **Jávor Rebeka**
HOGYAN FÜGG ÖSSZE AZ ELMEOLVASÁS A
PRAGMATIKAI KOMPETENCIÁVAL KÉTNYELVŰEKNÉL?
- 15:45–16:00 **Dudás Attila**
A HITELKAMAT EGYOLDALÚ MÓDOSÍTÁSA A
FOGYASZTÓI KÖLCSÖNSZERZŐDÉSEKBEN
- 16:00–16:15 **Vincze István**
A CSILLAGÁSZAT SZEREPE A BÜNTETŐELJÁRÁSBAN

TERMÉSZETTUDOMÁNYOK ÉS MŰSZAKI TUDOMÁNYOK

Elnöklők: Horák Rita, Pósa Mihály

- 14:00–14:15 **Jódal István**
AZ ERDÉSZETI SZAKNYELV ÉS ALKALMAZÁSA A
VAJDASÁGBAN
- 14:15–14:30 **Horák Rita, Slobodanka Pajević, Milan Borišev, Nataša Nikolić,
Mirjana Bojović, Milan Župunski, Danijela Arsenov**
A HŐ HATÁSA A CSERTÖLGY (QUERCUS CERRIS)
ÉS A KOCSÁNYOS TÖLGY (QUERCUS ROBUR)
POPULÁCIÓINAK NÖVEKEDÉSÉRE
- 14:30–14:45 **Pósa Mihály**
A MURIKÓLSAV-ANION MICELLÁK AGGREGÁCIÓS
PARAMÉTEREI

- 14:45–15:00 **Borsos Éva, Czékus Géza, Horák Rita**
A VAJDASÁGI MAGYAR AJKÚ GYEREKEK
ANTROPOLÓGIAI VIZSGÁLATA
- 15:00–15:15 **Nagy Erika, Gorana Dragovac**
AZ EGÉSZSÉGÜGYI KÖZÉPISKOLA TANULÓINAK
OKTATÁSA AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSSAL
ÖSSZEFÜGGŐ FERTŐZÉSEK MEGELŐZÉSÉNEK
ÉRDEKÉBEN
- 15:15–15:30 **KÁVÉSZÜNET**
Elnöklők: Lengyel László, Tarján Tobolka Albina
- 15:30–15:45 **Lengyel László, Könyves Tibor**
AZ ŐSHONOS ÁLLATOK HELYZETÉNEK ÁTTEKINTÉSE
A VAJDASÁGBAN
- 15:45–16:00 **Rózsa Péter**
GYORS ANALITIKAI MÓDSZEREK A
PÁLINKAGYÁRTÁSBAN
- 16:00–16:15 **Tarján Tobolka Albina, Mirjana Stevanov**
AZ ERDŐGAZDÁLKODÁSI TERVEK KIDOLGOZÁSÁNAK
JOGSZABÁLYI HÁTTERE – ESETTANULMÁNY
A TOPOLIK GAZDÁLKODÁSI EGYSÉG 10 ÉVES
ERDŐGAZDÁLKODÁSI ÜZEMTERVE ALAPJÁN
- 16:15–16:30 **Kiss Ferenc**
A SZERBIAI SZÉNALAPÚ VILLAMOSENERGIA-
TERMELÉS OKOZTA LÉGSZENNYEZŐDÉS GAZDASÁGI
IMPLIKÁCIÓI
- 16:30 **A KONFERENCIA KIÉRTÉKELÉSE ÉS BEZÁRÁSA**
16:45 **KEREKASZTAL A VAJDASÁGI MAGYAR
TUDOMÁNYOSSÁG ÉS FELSŐOKTATÁS KÉRDÉSEIRŐL**

HUMÁN TUDOMÁNYOK

A MAGYAR SZÓ NAPILAP IRODALMI ANYAGA 1947–1948-BAN

Balázs-Arth Valéria

A tanulmány részlete egy nagyobb, az 1947–1952 közötti időszakra kiterjedő kutatásnak, amely a Jugoszláv Föderatív Népköztársaság induló kisebbségi magyar lapjainak, ebben a tanulmányban a Magyar Szó napilapnak, az irodalmi anyagát vizsgálja. Az alapító szerkesztői közül három – Gál László, Lévy Endre és Majtényi Mihály – már irodalmárként vett részt 1945 előtt is az akkori magyar lapok, folyóiratok szerkesztőségi munkájában, az akkori polarizált világ nem mindig ugyanazon az oldalán. A főszerkesztő, Kek Zsigmond nem irodalmi szerző, de ő is a Híd folyóirat munkatársa volt. 1947-ig a Vajdaságban csak négy orosz szépirodalmi könyv jelent meg, vajdasági szerzőktől 1947-ben egy antológia, a Téglák, barázdák, majd 1948-ban öt irodalmi mű vajdasági szerzőtől. Ezért az irodalmi szövegek fő megjelenési helye a sajtó volt. A Magyar Szó irodalmi szövegei elsősorban a lírai és prózai műfajú alkotások: versek, novellák, elbeszélések, illetve ezekből (vagy elbeszélő költeményből, regényből) részletek, ritkábban drámai szövegek is. Tematikailag jellemzőek az elvárt „kötelező” témák, amelyek egyaránt előfordulnak a szépirodalomban és a publicisztikában is, ezért nehéz a műfajok meghatározása; sokszor ugyanazok a szerzői a publicisztikai és a szépirodalmi szövegeknek is, így nehezen eldönthető egy cikkről, hogy melyikhez tartozik vagy átmenet a kettő között.

A vizsgált időszakban (1947–1948) a kultúra egész területét a szovjet minta alapján készült adminisztratív rendszerrel szabályozták: az agitációs és propagandaosztály (agitprop) bizottságain keresztül irányított az országban mindent, a sajtót is. Fontos szerepe volt még a cenzúrának és a propagandának, amelyek a sajtóval egyidőben jöttek létre, és a hatalmi struktúrák fennállását biztosították.

Kulcsszavak: Magyar Szó, irodalom, szöveg

IDENTITÁSMETSZETEK A MAI VAJDASÁGI MAGYAR NOVELLÁBAN

Crnkovity Gábor

Id. Kovács Gyula Általános Iskola, Bácskossuthfalva

Tanulmányomban a különféle identitások megjelenését, egymásra hatását, találkozását vizsgálom a kortárs vajdasági magyar novellákban. A novellákban az írók sajátos módon, mondhatni egyéni stílust követve domborítják ki a különféle identitásokat. Erősen jellemző a nemzeti, vallási identitás megléte, hatása, de ugyanakkor fontos tényező a történelmi háttér és az író által megjelölt történelmi kor, valamint annak gazdasági adottsága. A gazdasági identitás a novellákban erősen dominál, a társadalmi háttérrel ezáltal kutathatjuk, vizsgálhatjuk. Az identitások megjelenése mellett a Monarchia-sztereotípiák továbbírását, annak jelenlétét is vizsgálom a kortárs novellákban. Kitérőt teszek a Trianon-traumára, amely az identitások hatását, intenzitását befolyásolta. Ebből eredően pedig a félelem előfordulása mozgatja az eseményeket.

Kulcsszavak: identitásmetszet, vajdasági magyar novella, Monarchia-sztereotípiák, trauma

RETORIKAI ÉS STILISZTIKAI ALAKZATOK TOMAŽ ŠALAMUN ÉS TOLNAI OTTÓ KÖLTÉSZETÉBEN

Csányi Erzsébet
Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

A jugoszláv neoavantgárd-kutatásban az egyik termékeny érintkezési pont Tomaž Šalamun és Tolnai Ottó. Tolnai megkísérli a költői rájátszás, ráhangolódás parodisztikus módszerével túllícitálni a szlovén költőt. Témakollekciók átvétele, dialógus, visszhang, motívumok, a költői szubjektumfelfogás leutánczása, áthasonnítása mellett stilisztikai és retorikai párhuzamok is kimutathatók.

A kutatás ezekkel foglalkozik, hogy az egymásra csúszott költői profilok, hasonmás-játékok kiemelése közben leleplezze: miként talál eszközöket a költő arra, hogy önmagáról szóljon a másikról való beszéd által.

Kulcsszavak: jugoszláv neoavantgárd, tematikai készlet, öntükrözés, hasonmás, retorika, stilisztika, Tomaž Šalamun, Tolnai Ottó

ÁTKÖLTÉS – ÁTÉRTELMEZŐ KULTÚRA – IRODALOMTANÍTÁS

Horváth Futó Hargita, Hózsza Éva
Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A szövegek fordítása, a kész fordítások elemzése, összevetése a tanórán alkalmat nyújt az interkulturális kommunikáció nyelvi és kulturális aspektusainak megismerésére, az országok és régiók kulturái közti megértés fejlesztésére, az anyanyelv és az idegen nyelv hasonlóságainak és eltéréseinek összevetésére. A kultúraspecifikumok átültetésével való foglalkozások, gyakorlatok felhasználhatók az anyanyelvi és idegen nyelvi szókincs bővítésére, pontosítására és aktivizálására, az interkulturális érzékenység fejlesztésére. A földrajzi, néprajzi, társadalmi-politikai reáliák fordítása olyan terep, amelynek vizsgálata során sok információt tudhatunk meg egy nép/nemzet kultúrájáról, történelméről, gondolkodásmódjáról. A fordítónak jól kell ismernie a forrásnyelvi és célnyelvi kultúrát, extralingvális ismeretekkel is rendelkeznie kell ahhoz, hogy a célnyelvi olvasó számára hozzáférhetővé, érthetővé tegye a forrásnyelvi szöveget. A fordítás nem csak a nyelvek, hanem a kultúrák között is párbeszédet valósít meg. A fordítás mint interkulturális tréning alkalmazása a turisztikai tevékenységre felkészítő (szak)középiskolák anyanyelvi és idegen nyelvi óráin nemcsak a nyelvi, hanem a szakmai kompetenciát is fejleszti. A tanulmány példákkal illusztrálva mutatja be, hogyan fejleszthető az interkulturális kompetencia az anyanyelvi órán, valamint kitér a gyermeklapok szerepére a tanulók nyelvi kompetenciájának és szenzibilitásának fejlesztésében.

Kulcsszavak: műfordítás, interkulturális érzékenység, kompetenciafejlesztés, gyermeklapok, irodalomtanítás

A MAGYARORSZÁGI BAROKK FESTŐK MŰVÉSZETÉNEK TECHNIKATÖRTÉNETE

Korhecz Papp Zsuzsanna
Szabadkai Városi Múzeum

A műalkotások nem akármilyen, a kor által jelentősen determinált alapanyagok és technikák alkalmazásával születtek meg. A „Hogyan készült?” kérdést felvetve nem csak az alapanyagok, s azok eredete, hanem a műalkotások készítésének megannyi lépése is rekonstruálható, ha csak feltételesen is sok esetben.

A festészeti technika kutatása mint módszer magában foglalja a művészek és műhelyek tanulmányozását egy teljes alkotói időszakot vizsgálva, melynek eredményei egy-egy mester esetében is számos változást, variációt dokumentálhatnak. Az utóbbi évtizedekben megjelenő interdiszciplináris terület a művészet technikatörténete, vagyis a „technical history of art”, mely hidat képez a restaurátorok, természettudósok és művészettörténészek között. A restaurátorok sokrétű tevékenységének, szerepének és felelősségének felértékelődéséről tanúskodnak a Nyugat-Európában jelentős eredményekkel büszkélkedő művészet-technikatörténeti kutatások. A magyarországi anyag kutatása és közzététele nagyszerű helyi jellegzetességek felismeréséhez vezethet. E kutatások gyűjtőpontja a budapesti Magyar Képzőművészeti Egyetem Restaurátor Tanszéke, melynek laboratóriumában e témában elvégezhetőek a szükséges restauratori vizsgálatok, melyek a műtárgyvizsgálatok évtizedek óta bejáródott protokollját követik. A szabad szemmel történő, valamint fototechnikai vizsgálatokat a mintavétellel járó analitikai módszerek követik, melyeket a nagyműszeres anyagvizsgálatok tesznek teljessé. A magyarországi festőművészek opusának feltérképezésével kezdődő munka a terepbejárások alkalmával attribuált műveket vizsgálja. Az eredmények egy, a magyarországi barokk és későbarokk festők technikáját tartalmazó adatbázisba kerülnek, melyek további összehasonlító és kutatómunka alapját képezhetik. Eddig Stettner Sebestyén (1699–1758) és Schöffl József (1776–1851) pest-budai mesterek festéstechnikáját kutató értekezés és szakdolgozat született meg e témában, Falkoner Ferencnek (1737–1792) a bajai egykori ferences templomban és rendházban lévő műveinek vizsgálatát szintén egy szakdolgozat keretén belül végezték el. Hanisch Mátyás (1754 körül–1806) vándorfestő festészettechnikáját a róla készült monográfia írja le. A kutatás célja kulturális örökségünk jobb megismerése.

Kulcsszavak: festészettechnika, barokk, magyarországi festők, restaurálás

METAMORFÓZIS – HELYZETEK – EGZISZTENCIÁK

Kulcsár Sarolta

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Nyelv- és Irodalomtudományi Doktori Iskola, Újvidék

Az imagológia egy interdiszciplináris tudomány, amely az egyénről alkotott képet vizsgálja az individuum és a társadalom szintjén egyaránt, továbbá tanulmányozza a hozzá kapcsolódó sztereotípiákat, kliséket és képeket. A tanulmány imagológiai és történelmi szempontokat vizsgál a vajdasági magyar irodalom, a szerb irodalom és a történelem aspektusából. A kutatás leginkább azokra a különleges helyzetekre fókuszál, amelyek során a szociális és politikai zűrzavarok elérték a csúcspontjukat, amelynek következtében a nagy szociális és gazdasági változások hatására gyakran újrendeződtek és újraértékelődtek a társadalmi ranglétrán elfoglalt pozíciók.

Kulcsszavak: imagológia, társadalmi ranglétra, lecsúszott egzisztenciák

„POSZTJUGOSZLÁV EMLÉKEZET”

Jugonosztalgia, populáris mítoszok és továbbélésük a kortárs vajdasági magyar novellákban

Lódi Gabriella

A vajdasági magyar irodalomban a Jugoszlávia széthullása után kialakult léthelyzet a kulturális tartalmak továbbvitelének nehézségeit is magával hozta. A múlt század kilencvenes éveiben „légüres térbe” került és/vagy az anyaországba költöző írók novelláiban a szülőföld képeit, a magánmitológia változatait a háborús hangulat határozza meg, azonban a „jugonosztalgia” is rányomja bélyegét az akkor íródott művekre. A délszláv háborúk alatt felnőtt újabb nemzedék tagjai a „posztjugoszláv tudat” leképezéseit viszont már többszörösen traumatizálva kapják. A fiatal alkotók leggyakoribb közlési módja a rövidprózai forma, a narratív fragmentumok. A „Jugoszlávia hiánya” által megképződő posztjugoszláv önazonosság már nem az elbeszélő sajátja, a szülők, nagyszülők alapélménye, ami azonban megmarad és továbbél az irodalmi művekben is: a frázisokból strukturálódó jugonosztalgia.

Kulcsszavak: kortárs vajdasági magyar irodalom, jugonosztalgia, populáris mítoszok, kulturális emlékezet

AZ ŐSMÍTOSZI TÖRTÉNETEK ÉLETEREJE

Máté Petrik Emese
Óvó- és Edzőképző Főiskola, Szabadka

Gördülő kövekként gördíti tovább az ősmítoszi történetek életerejét Toót-Holló Tamás. A XXI. század első ilyen jellegű kötetkiadása világirodalmi szinten is meghatározó. Az Üsse kő – A Garabonciás Könyve (regény, 2012), Üsse kő – Jelenések hét rendbéli úton (dráma, 2012), Három a kő – A Garabonciás Könyve (regény, 2013), Gördül a kő – A Garabonciás Könyve (regény, 2014) a világirodalom második olyan trilógiája, mely öt kötetből áll Douglas Adams galaktikus útikalauzát követően. Toót-Holló Tamás tudományos igényességgel íródott trilógiája összefüggéseket tár fel a garabonciások, a táltos hit, az ősi magyar csillagvallás és az alkimista tradíció hermetikus tanításai között. Igéző és idéző képi világgal szólaltatja meg anyanyelvünket: „Kövek koccanásába kócolódtunk, s ezzel minden más szó helyett máris mindent elmondtunk. Szavak nélkül is a körforgás közepéből válaszolgatva. Szüntelenül nyomra vezetve egymást, s ezzel is csak egyre egymás nyomába eredve. Soha nem feledve, hogy a másik önmagunkból lép elő, s mi magunk éppen a másik nyomán vagyunk.” Ugyanabban a rezgésfrekvenciában mozog, mint Weöres Sándor: „Eleven áramot sugározni, melytől megrázkódik az ösztön, érzelem, ész, képzelet, szellem, az egész lény. Átvilágítani és felrázni óhajtalak, hogy átrendezhesd magadat zárt véges esszenciális énedből nyitott, szociális, kozmikus, végtelen énné” (Köszöntés). A művészi szándék is közös, hogy élővé tegye tudatunkban mindazt, ami még a tudattalanban van. E történeteket hallgatva nemcsak a teremtett világhoz tudunk közvetlenül kapcsolódni, hanem ahhoz a kozmikus rendhez is, amelyről nincs közvetlen tapasztalatunk, csak sejtésünk, hogy létezik.

Kulcsszavak: vizuális formavilág, őshagyományok átalakuló képessége, ősmítosz

MÁS NYELVEKBE KERÜLT MAGYAR SZAVAK

Molnár Csikós László
Úvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék,
nyugalmazott egyetemi tanár

A magyar nyelv jövevényszavaival számos tanulmány foglalkozik. Rendszerint tekintélyesebb nyelvekből történt a szavak átvétele (a latinból, a németből stb.). Azt már kevésbé tanulmányozták a kutatók, hogy a magyar nyelvből mely nyelvek vettek át nagyobb mennyiségű szót. A befogadó nyelvek általában közvetlen kapcsolatban voltak a magyarral (horvát, szlovák, ruszin, román, szerb, lengyel stb.) Távolabbi nyelvekbe csupán néhány jellegzetes magyar szó jutott el (mint például a kocsis és a város). Mélyreható kapcsolatokról tanúskodik az a különös jelenség, hogy némely nyelvek, illetve nyelvváltozatok nemcsak főneveket és mellékneveket vettek át a magyarból, hanem sok igét is. Más nyelvek magyar jövevényszavai alapján arra is lehet következtetni, hogy bizonyos körülmények között a magyar nyelv számított tekintélyesnek, amelyből műveltségyszavakat lehet átvenni. Ez a magyar nyelv erejét mutatja.

Kulcsszavak: jövevényszavak, a magyar mint átadó nyelv, közvetlen kapcsolatban levő nyelvek

PECHÁN JÓZSEF

FOTÓ-TRANSZFORMÁCIÓI

Úttörő vizuális kísérletei a 19. század végén és a 20. század elején

Németh Ferenc

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A csébi születésű, Verbászon kibontakozó jeles festőművész, Pechán József (1875–1922) munkásságában külön opust képez a fotográfiával való foglalkozás, amelyre csak az utóbbi időben kezdett figyelni a szakma. Fényképészeti tevékenysége, amely valamikor a 19. század utolsó éveiben vette kezdetét, négy területet ölel fel: „iparos” fotózását, első világháborús hadi fotós tevékenységét, képzőművészeti alkotásaihoz készített fotó-előtanulmányait, valamint a színházi és képzőművészeti elemeket kombináló vizuális fotókísérleteit (fotó-transzformációit). Ez utóbbiak voltak művészi szempontból a legérdekesebbek, hiszen e képeken saját magát transzformálja, művészi ízlése és elképzelése szerint, azaz, saját magát teszi vizuális kísérleteinek alanyául. A beállított pózoknak, (amelyekben a művész vizuálisan gyakran nemet is cserél), minden egyes esetben vizuális üzenete is van, hisz meghatározott művészi koncepciót közvetít a néző felé. A vajdasági fényképészet történetében, e 19. század végi és 20. század eleji úttörő művészi tevékenységével kora előtt haladt, hiszen előrevetítette a performanszt, amely külön vizuális művészeti műfajként csak az 1970-es évek elején alakult ki. E tanulmány forráskutatások alapján a még fellelhető, releváns alkotások bemutatásával szemlélteti Pechán József eddig jórészt ismeretlen, úttörő, művészi fotó-kísérleteit.

Kulcsszavak: Pechán József, fotó-transzformációk, vizuális fotó-kísérletek, performansz

PETRIK PÁL INFORMEL FESTMÉNYEI, RAJZAI ÉS DÍSZLETTERVEI

Ninkov K. Olga
Szabadkai Városi Múzeum

Petrik Pál (Szabadka, 1916 – Szabadka, 1996) festőművész és díszlettervező az informel festészet kiemelkedő képviselőjének számít a vajdasági festészet történetében, kutatásaink során azonban fény derült olyan rajzaira és díszleteire is, amelyek szintén az informel jegyeit viselik magukon. A Szabadkai Népszínház díszlettervezőjének retrospektív tárlata születésének 100. évfordulója alkalmából került megrendezésre a Szabadkai Városi Múzeumban. A konferencia alatt is megtekinthető tárlat jelentős részét a művész informel művei alkotják (festmények, rajzok, egy faliszőnyeg, díszlettervek). Előadásunkban Petrik Pált, mint az új technikák és anyagok használatának kutatóját, az informel művészet vajdasági úttörőjét, de mindenekelőtt az eddig kevésbé vizsgált díszlettervezői munkásságának egy fontos részét szeretnénk bemutatni, úgy hogy világossá váljék festészetének és alkalmazott művészetének átjárható és szétválaszthatatlan volta, valamint az informel kiterjedése a színházművészetre is.

Kulcsszavak: Petrik Pál, informel, festészet, díszlettervek

SZÓ – KÉP – FAL

Vizuális retorika és irodalmi muzeológia

Novák Anikó

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

Az elmúlt évek múzeumi boomja térségünkben is egyre inkább érezhető, valamint az ezzel kapcsolatos, a múzeumokat többféle szempontból tematizáló szakirodalom nálunk is egyre inkább elérhetővé válik. Hiába jósták a múzeum halálát a 20. században, köszöni szépen, jól van, újjászületve, interaktív tartalmakkal gazdagodva talán sosem volt ennyire népszerű, mint ma. A legújabb trendeket követő kiállításrendezési gyakorlatok szerencsére már Magyarországra is kezdenek beszivárogni. A múzeum azon túl, hogy izgalmas építészeti problematika, az irodalomnépszerűsítés, irodalom- és művészetértés tekintetében is kiemelten fontos. A múzeumelméleti szempont, a műalkotások térbeliesítési lehetőségének alkalmazása az irodalomtudomány és az irodalomoktatás számára izgalmas kihívás, mely hozzájárulhat az Y generáció értelmezői készségeinek kialakulásához, fejlődéséhez is.

Az előadás célja Greg Dickinson, Brian L. Ott és Erik Aok vizuális retorikai módszereinek ismertetése, valamint azok alkalmazása a Petőfi Irodalmi Múzeum aktuális kiállításainak elemzése során.

Kulcsszavak: múzeum, vizuális retorika, Y generáció, irodalomoktatás

MONOFRAZÉMÁK – ÚJRAGONDOLVA

Pásztor-Kicsi Mária
Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

A monofrazéma terminus technicus Somhegyi Gyula nevéhez kötődik, aki 1988-ban a Magyar Nyelvőrben fejtette ki e szakkifejezés által jelölt frazeológiai fogalom legfontosabb meghatározó jegyeit és ismérveit. Somhegyi e tekintetben monofrazémának nevezi azokat az „átvitt jelentésű magányos és névutós lexémákat, amelyek képhívó erejüknel fogva önállóan frazemologizálnak, ill. azokat a frazémakapcsolatokat, amelyeknek szemantikai egybetartozására a helyesírás is utal. Pl. megúsztuk, Messiás, rázós, kéz alatt stb. – cserbenhagy(ás|os), farkaséh(e)s(ég), torkaszakadtából, fűnek-fának stb.” (Somhegyi 1988, 257). 1992-es tanulmányában azonban (amelyet ugyancsak a Magyar Nyelvőrben publikált), Somhegyi az utóbbiakat már ál monofrazémáknak nevezi (Somhegyi 1992, 437), amelyeket szerinte a frazeologizmusoktól az különbözteti meg, hogy a helyesírás összetételekként kezeli őket.

Somhegyi óta többen is kitértek a monofrazémák jelenségére (többek között Forgács Tamás, Balázs Géza, Kerékjártó Ágnes, Kiss Gábor stb.). Jelen kutatás megkísérli újra szemügyre venni ezt a frazeológiai jelenséget, amely elsősorban a magyar nyelvben figyelfető meg (az indoeurópai nyelvekre viszont kevésbé, vagy egyáltalán nem jellemző), és megpróbál választ találni e fogalom alkalmazásának indoklására, amennyiben elfogadjuk azt az általános feltételt, hogy egy frazémának legalább két szerkezeti elemből, komponensből kellene felépülnie.

Kulcsszavak: frazeológia, monofrazéma, ál monofrazéma

A MÁSODNYELVI ELEMENK TÍPUSAI A VAJDASÁGI MAGYAROK NYELVHASZNÁLATÁBAN

Rajšli Iлона

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék

A vajdasági magyar nyelvhasználat beszélt és írott változatában számos másodnyelvi elem található. A szavak és szókapcsolatok közvetlenül kerülnek át egyik nyelvből a másikba – a kölcsönszavak sokféle típusát alakítva ki (pl. alaki, jelentésbeli, stílusbeli kölcsönszavak, a kalkok fajtái); míg a hangok, hangszínárnyalatok, a morfémák másodlagosan, a lexémák révén jutnak be az átadó nyelvből az átvevő nyelvbe. A hangalakkölcsönzés előfordulásai, a másodnyelvi morfémák, lexémák és szintagmák diskurzusba épülése egészen a frazeológiai szinten érvényesülő kódváltásig fellelhető a vizsgált nyelvi korpuszban, amelyet a mindennapi élőnyelv, a média nyelve, valamint az írott nyelvhasználati formák képeztek. Emellett a mondatnyi átvételekben a másodnyelvi szórend alkalmazása is jellemző. A köznevek vizsgálata mellett külön figyelmet fordítottunk a tulajdonnevek (a földrajzi nevek és személynevek) átvételének a kérdéseire is. A kölcsönzés jelenségét és típusait elsősorban kontrasztív módszerrel állapítottuk meg, a tipológiát viszont a nyelvi rendszerszerűség kritériumai szerint készítettük el. A nyelvi kontaktusok bemutatásával egyben az érintett nyelvek szélesebb társadalmi kontextusát is érintjük.

Kulcsszavak: szociolingvisztika, kontaktológia, másodnyelvi elemek, vajdasági magyar nyelvhasználat

HALLHATÓ CSÖND

Samu János

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Az előadás Jacques-Alain Miller klasszikus tanulmányából, a Mátrixból kiindulva a beszédhang(ok) ontológiáját vizsgálja; nyelv, hangzósság, (nem)lét és test viszonyait. A nyelv jelrendszerében funkcionalizált jelölő negativitása, a különbséghálozatban betöltött szerepéből

adódó kimutathatósága igen sajátos ontológiai státussal jár. Léte a különbség, a hiány, a távolság, amely akkor bír artikulációs erővel, ha előtérbe kerül, ha különbségének ez a megfoghatatlansága, a struktúra többi eleméhez viszonyított semmije (paradox módon) megvalósul, Lét lesz, a nyelvi esemény konkrét szituációjában pedig létező is. A jelölő materiális háttere, az írás feltétele és/vagy a beszéd szonoritása, a test hangja ugyanakkor fordított utat jár be, konzisztenciája, tömörsége megszűnik a mediális transzparencia követelményében, a közlemény megképződése az anyagi feltétel távolsága, nyoma lesz. Ez az ellenirányú szimultán mozgás, lét és nem-lét lehetetlen, két sávban történő kiazmikus egymásba alakulása, teremtő feszültsége, a jelentés működése a ráirányuló elemző figyelem kereteit is meghatározza, így az előadás nem valamely metaszintről tematizálja problémáját, hanem működésében mutatja azt.

Kulcsszavak: anyagiság, nyelvi jelölő, (nem)lét

A TÁRGYAK KÖNNYE

A tárgyiasság öndekonstrukciója Nemes Nagy Ágnes költészetében

Samu-Koncsos Kinga

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs

Míg a klasszikus tárgyiasság a látvány elemei közötti új összefüggés irreflexív meglátásában (József Attilával: lírai logikában), egy deviáns olvasási módban felel föl (újra) a(z elveszett) szubjektumot, addig a Nemes Nagy-féle módszer éppen ezen aspektusváltó értelemkonstrukciók elhalványulásában mutat rá – Nemes Nagy Ágnes tárgyai (sunt lacrimae rerum) a szubjektum eltűnése felett hullatják könnyeiket.

A Kettős világban-kötettől kezdve az objektív líra módszerének mozgásteréül szolgáló „kettős, egymást tükröző világ” Nemes Nagy Ágnes önreflexív költői szövegeinek gyakori elemeként megjelenő térkép működés módjával hozható összefüggésbe, mintha „az élők mértana” egy rejtett, vagy sokkal inkább elveszett szubjektivitás térképét rajzolná meg: e láthatatlan, takarásban lévő „mögöttesekre” irányuló, a névtelenek megnevezését, a mérhetetlen mérését célzó költészet az alapvetően metonimikus tárgyiasság útján közelít a szubjektivitás lírai talányához. E „kettős világ” később, a Napforduló-versekkel kezdődően végképp köztességgé, térszerűségből időtermészetűvé lesz, a fordulópont, a láthatatlan metamorfózis pillanata kerül fókuszba, a két tér-kép palimpszesztusként tűnik át egymáson, egymásba, már nem egy elveszettnek, hanem az elveszésnek térképeként (és éppen ezért magának a térképnek a vesztéként is) az immáron folyamatos eltűnés-ként megmutatkozó szubjektivitás mozgását követve.

Kulcsszavak: objektív líra, öndekonstrukció, térkép, tükör

TÁRSADALOM- TUDOMÁNYOK

A VAJDASÁGI MAGYARSÁG ETNIKAI TÉRSZERKEZETÉNEK VÁLTOZÁSA 1991 ÉS 2011 KÖZÖTT

Badis Róbert

Identitás Kisebbségkutató Műhely, Zenta

A vajdasági magyarság lélekszáma erőteljesen csökken. 1991 óta több mint 88 ezerrel csökkent a magyarok lélekszáma Vajdaságban. A csökkenést számszerűsíthetjük is, azonban sokkal részletesebb és árnyaltabb képet kapunk, akkor ha a magyar népesség településenkénti változásait elemezzük. Az 1991-es, 2002-es és a 2011-es népszámlálások adatait összehasonlítva láthatjuk, hogyan változott a vajdasági magyarság etnikai térszerkezete. Milyen méretű településeken figyelhetünk meg kisebb, illetve milyen méretűeken nagyobb fogyatkozást? Hogyan hat a magyarság aránya egy településen belül a népességszám alakulására? A három népszámlálás adatai lehetővé teszik számunkra, hogy folyamatában figyeljük meg a demográfiai trendeket Vajdaságban. Előadásomban a vajdasági magyarság etnikai térszerkezetének változásait kívánom bemutatni 1991 és 2011 közötti időszakban.

Kulcsszavak: magyarság, Vajdaság, lélekszám, változás

KUTATÓINTÉZET A VAJDASÁGI MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG SZOLGÁLATÁBAN – JOGI DILEMMÁK

Beretka Katinka
Union Egyetem, Dr. Lazar Vrkić
Jogi és Üzleti Tanulmányok Kara, Újvidék

A Magyar Nemzeti Tanács jelenleg is hatályban lévő Tudományügyi Stratégiájának egyik stratégiai programja az intézményfejlesztésre, többek között, egy akkreditált tudományos kutatóintézet létrehozására vonatkozik a vajdasági magyar kutatók, illetve kutatásaik felkarolása céljából. Az elképzelés nem újkeletű, azonban mind a mai napig nem született döntés (sem szakmai, sem pedig politikai) ezen újonnan létrejövő szervezet alapítójáról, tevékenységi köréről, székhelyéről stb. Jogos a kérdés, hogy vajon szüksége van-e a vajdasági magyarságnak saját tudományos intézményre vagy pedig a vajdasági magyar tudományosságot továbbra is többé-kevésbé sikeresen szolgálhatják a már több évtizede működő kutatóműhelyeink. Rendelkezik-e a magyar nemzeti közösség elegendő tudományos munkatárssal egy ilyen intézmény működtetéséhez? Mi garantálja a gazdasági fenntarthatóságot, egyáltalán ki/mi vállalná az alapítás, illetve az akkreditációs eljárás lefolytatását? Vajon a szerbiai jogszabályok miként szabályoznak (szabályoznak-e) egy, a nemzeti kisebbségi érdekek és nemzetpolitikai célkitűzések kiszolgálása végett létrejövő szervezetet a tudományügy terén? A tudomány nem nemzetek felett álló? A megválaszolatlan kérdések sora igen hosszú, és sok esetben még a jogi jellegű kérdésekre sincs egyértelmű válasz. Mindettől függetlenül azonban nem lehet eltekinteni a tudományos kutatóintézetben rejlő lehetőségektől, amikor a vajdasági magyarság tudományos utánpótlásáról, a kutatók/tudósok hazahívásáról van szó.

A tanulmány kizárólag jogi módszerekkel vizsgálja, hogy a vajdasági magyar tudományosság szolgálatába állított kutatóintézet létjogosultságára vonatkozó szakmai-politikai konszenzus esetén milyen jogi dilemmákkal, akadályokkal találja magát szemben az alapító, egyáltalán ki lehetne ennek az intézménynek az alapítója.

Kulcsszavak: tudományos kutatóintézet, magyar nemzeti közösség, alapítás, jog

A HITELKAMAT EGYOLDALÚ MÓDOSÍTÁSA A FOGYASZTÓI KÖLCSÖNSZERZŐDÉSEKBEN

Dudás Attila

Újvidéki Egyetem, Jogtudományi Kar,
Polgári Jogi Tanszék, Újvidék

Szerbiában a tisztességtelen banki gyakorlatok és szerződési rendelkezések jogszerűségének kérdésével először a bíróságoknak kellett foglalkozniuk. A hitelszerződésben többféle szerződési kikötés bizonyult tisztességtelennek, melyek közül a kölcsönösszeg és a törlesztési összegek eltérő árfolyamok szerinti elszámolása, valamint a bankot a hitelszerződés egyoldalú és utólagos módosítására feljogosító szerződési kikötés voltak a legjelentősebbek. E tanulmányban az utóbbi vizsgáltuk.

A 2011-ben elfogadott Pénzügyi szolgáltatások felhasználóinak védelméről szóló törvény (Fhtv.) előtt ezekben a kérdésekben a bíróságoknak a szerződési jog általános szabályait tartalmazó 1978. évi Kötelmi viszonyokról szóló törvény (Köt.) rendelkezéseit kellett alkalmazniuk. A kutatás kimutatta, hogy a bankok leggyakrabban a nemzetközi tőkepiacon beállt változások, valamint a bank üzletpolitikájának a módosulására hivatkoztak, amikor az egyoldalú szerződés módosításra feljogosító szerződési rendelkezést alkalmazták. A bírói gyakorlatban szinte egyöntetű álláspontként került megállapításra, hogy a változó hitelkamatláb utólagos és egyoldalú, bank általi módosítása (megemlése) a szerződés tárgyát meghatározatlanná teszi, ami a szerződés teljes vagy részleges semmisségét eredményezi, így ezek a szerződési rendelkezések és az azok alapján egyoldalúan meghatározott kamatleszámolások érvénytelenek.

A 2011. évi Fhtv. már kifejezetten tilosnak minősíti a fogyasztói hitelszerződésekben azokat a kikötéseket, amelyek felhatalmazzák a bankot, hogy utólagosan és egyoldalúan módosítsa a hitelszerződést, a banki politika vagy a belső aktusok megváltozására való hivatkozással.

Kulcsszavak: fogyasztói kölcsönszerződés, hitelkamat, hitelkamat módosítása

A MULTIETNIKUS NEVELÉS ÉS/VAGY A TÖBBNYELVŰ EGYETEMEK POZITÍV PÉLDÁI AZ EU-BAN

Gábrity Molnár Irén
Újvidéki Egyetem, Közgazdasági Kar, Szabadka

A multikulturális pedagógia célja: a több kultúrára épülő személyiségfejlesztés, miközben a kisebbségi kultúra ápolása nem reked meg. Cél az akkulturáció (a teljes kulturális beolvadás) megakadályozása, a kisebbségek fennmaradása, a kulturális identitásuk fejlődhetősége többségi környezetben. A felsőoktatás kisebbségi nyelven több európai országban régi gyakorlat. Egyik példa a finnországi svédek anyanyelvű felsőoktatása 1917 óta. 1997-es finn egyetemi törvény szerint az oktatás két nyelven folyik, de vannak kizárólag svéd nyelvű intézmények is. Abóban nyílt a svéd állami bölcsészettudományi, természettudományi és politikatudományi kar. Az egyetem tanárainak magas szinten kell beszélniük mindkét nyelvet. Másik példa a spanyolországi katalánok felsőoktatása. Barcelonában több egyetem működik, ezek egy része állami, más részük tartományi és magánegyetem, ahol főleg katalánul folyik a tanítás. A műszaki tudományok, orvostudomány oktatásánál nagyobb arányban tanítanak kasztíliai (spanyol) nyelven, mint a bölcsészettudományok terén. Ha a spanyol diákok jelzik nyelvi nehézségeiket, 3 hónap türelmi időt kapnak, ezt követően áttérnek a katalán használatára. A katalóniai felsőoktatásban megjelenik a háromnyelvűség, a valenciai nyelv a harmadik nyelv. A harmadik példa a többnyelvű felsőoktatás Dél-Tirolban. Az olasz-német Bolzanói Szabadegyetemet 1997 óta, a Minisztérium Dél-Tirol Tartománnyal közösen irányítja, pénzeli (Művelődési Kar, Közgazdasági Kar). Külföldi egyetemekkel együtt integrált képzési formákat indít (a tudományos dolgozók 70%-a lehet külföldi állampolgár), elismeri az osztrák főiskolai diplomákat. A ladin nyelvű oktatás biztosítására külön tanszéket állítanak fel. Az egyetem célkitűzése a háromnyelvű (olasz, német, angol) oktatás. Ezek szerint, milyenek kell lennie a határon túli magyarok számára létrehozandó egyetemnek? Adjon az adott ország munkaerőpiacán elfogadott diplomát, innovatív programmal biztosítsa az anyanyelvű képzést, és a funkcionális többnyelvűséget is, tegye lehetővé a külföldi vendégprofesszorok működését.

Kulcsszavak: multietnikus nevelés, többnyelvű egyetemek

SZERBIAI MAGYAR TERMÉSZETNÉVRAJZI (FÖLDRAJZI) NEVEK PROBLEMATIKÁJA

Gaudényi Tivadar
Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia,
Jovan Cvjić Földrajzi Intézet, Belgrád

A magyar földrajztudomány művelői az általuk vizsgált területek tájneveit részben az ott élő lakosság nyelvén, illetve a hagyományokban megőrződött magyar nevekkal vitték be a közhasználatba és a tudományos irodalomba, viszont a XIX. század második felében meginduló földtani-földrajzi vizsgálatok legtöbbször nem foglalkoztak a nevek eredetével. Jellemzően az adott pillanatban többségben levő nép nyelvén jegyezték le a természetnévrajzi nevet és nem tulajdonítottak jelentőséget a földrajzi táj korábbi magyar nevének. Így az ország akkori területén számos természetnévrajzi név megnevezéseként nem a magyar nyelvű, illetve az idegen nevek magyar írású formái kerültek be a köztudatba.

A szerbiai magyar földrajzi neveknél különféle problémák is felmerülnek:

1. Többféle magyar földrajzi név van használatban (pl. Bács-ér, Kanyarodó, szerbül: Krivaja)
2. Az idegen nyelvről való transliterációval vagy átírással találkozunk függetlenül attól, hogy létezik-e magyar nyelvű neve a területnek (pl. Krivaja-patak, Krivaja patak).
3. A délszláv szakirodalom máshogy határolja le a vidéket, mint a magyar szaknyelv (pl. Bánsági hegyvidék).
4. Helytelen tükörfordítás idegen nyelvről (pl. Észak-bácskai löszhát vagy Bácskai löszhát a Telecskai-dombok helyett).
5. Különböző szakirodalmi forrásokban máshogy van lehatárolva a térség (pl. Szerb Érchegeység).

A problémát a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács által alakított munkacsoport kellene, hogy megoldja a használatra irányuló ajánlattal, amelyet közös vélemény kialakítása előzne meg.

Kulcsszavak: szerbiai magyar földrajzi nevek, problémák

ÉRZELMEK, ÉRZELMI LEXIKON ÉS KÉTNyelvűség

Grabovac Beáta

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

A munka célja, hogy bemutassa, hogy különböző kritériumok alapján milyen eltérő érzelemcsoportokat/fajtákat tudunk beazonosítani.

Az affektív vagy érzelmi lexikon több kutatás tárgya volt már, amelyek különböző aspektusokat ragadtak meg.

Arra külön hangsúlyt szeretnénk helyezni, hogy az eddigi kutatások hogyan kategorizálták az affektív nyelvi tartalmakat, valamint, hogy kétnyelvű személyeknél milyen eredmények születtek eddig e témában. A kutatásokban használt módszereket is bemutatjuk.

Kulcsszavak: érzelem, kétnyelvűség, szavak

ÚJ UTAK KERESÉSE

Hódi Sándor

Széchenyi István Stratégiakutató Társaság, Ada

Vajon hogyan tudjuk a gondolkodásban, a kreativitásban rejlő erőt fokozni, jobban hasznosítani? A hagyományos pszichológiai értelmezés szerint ehhez az ember tudattalanjában rejlő impulzusokat kellene felszabadítani.

A tudományban rejlő erő fokozását a szerző a tudomány társadalmi beágyazottságának megváltoztatásától reméli. Amennyiben minden marad a régiben, féltő, hogy pusztán az egyéni kreativitástól nem remélhető olyan áttörés, amely a társadalmi, gazdasági, szociális viszonyok által felvetett kérdésekre megnyugtató válasszal tudna szolgálni.

Nemcsak arról van szó, hogy a rendelkezésünkre álló tudás mennyisége nem elegendő, hanem okkal feltételezhető, hogy az ember a dolgokról való rossz tudásával hozza magát nehéz helyzetbe.

A tudásnak nincs immanens fejlődése, mivel a szellemi tevékenység a fogyasztói kereslet, illetve a támogatás függvénye. A szellemi életet, és azon belül a tudományt az intézményi kontroll csökkenésével, illetve a támogatáspolitikai változásával lehet új impulzusokhoz juttatni. A szellemi munkát végzők hatalomnak való kiszolgáltatottságán kell változtatni. E nélkül a tudomány (a társadalomtudományokról beszélek) csak hazudja magáról, hogy nem támogatást kapott kérdésekkel, hanem az élet valódi mélységeivel foglalkozik, hogy nem klisészerűen (megrendelésre) gondolkodik, hanem fontos felismerései és mondanivalói vannak az emberre és társadalomára vonatkozóan.

A hatalomtól (politikától, pénztől) való függőség szükségszerűen a kritikai tudat hiányához vezet. Mi most történetesen ennek a levét isszuk. A rendszerváltó társadalmak olyan tudásörökséggel vágta neki valaminek, ami a kritikai tudat hiánya miatt fél évszázaddal visszavetett bennünket. És mindaddig vakon börtörkálunk, amíg a tudomány hatalmi megrendeléseknek igyekszik eleget tenni és kellő kritikai tudattal nem foglalkozhat a releváns társadalmi kérdésekkel.

Kulcsszavak: tudomány, erő, kreativitás, kritikai tudat, hatalom

HOGYAN FÜGG ÖSSZE AZ ELMEOLVASÁS A PRAGMATIKAI KOMPETENCIÁVAL KÉTNyelvűEKNEél?

Jávor Rebeka

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsész tudományi Kar,
Pszichológia Intézet, Evolúciós és Kognitív Pszichológia Doktori Program, Pécs

Egy kétnyelvűekkel végzett előzetes vizsgálatunk során azt az eredményt kaptuk, hogy a kétnyelvűek könnyebben oldják meg a perspektívaváltáson alapuló tudatelméleti teszteket. Ennek háttérében úgy gondoljuk, hogy a kétnyelvű szociokulturális környezet áll, aminek hatására gyorsabban alakul ki náluk az adott képesség. Feltételezzük, hogy a kétnyelvű szociokulturális környezetben, ahol nem minden egyén érti azt a nyelvi kódot, amit a kétnyelvű az adott szituációban használ, a kétnyelvűnek el kell döntenie, hogy mely nyelv lesz sikeres a megfelelő kommunikáció szempontjából. E környezet hatására, ahol a két nyelvi kód miatt több mentális állapottal találkozik a kétnyelvű egyén (legyen az gyermek vagy felnőtt) az elmeolvasás gyorsabban fejlődik, ezáltal pedig a pragmatikus képességek is ugyanúgy.

Az adott projektünk célja egy kidolgozott (Schnell, 2012) pragmatikai kompetenciát mérő teszt standardizálása óvodás korú mintán, amellyel felmérhető a pragmatikai kompetencia fejlettsége, valamint e képesség kapcsolata az elmeolvasás minőségével. A teszt tartalmaz verbális és non-verbális ToM teszteket, hasonlat-, metafora-, ironia- és humorértést mérő feladatokat, valamint társalgási kompetenciákat mérő feladatokat is. Távlatos célunk az általunk standardizált teszt az irányú felhasználása, hogy megvizsgáljuk a kapcsolatot a tudatelmélet és a pragmatikai képesség között kétnyelvű gyermekeknél, azt várva, hogy már a kétnyelvű óvodásoknál kirajzolódik a kétnyelvű környezet által hordozott tudatelméleti és pragmatikai előny is.

Kulcsszavak: tudatelmélet, pragmatikai kompetencia, kétnyelvű környezet

ATTITÜDVIZSGÁLAT A PEDAGÓGUSOK KÖRÉBEN A TOVÁBBKÉPZÉSEKRŐL, SZAKMAI SEGÍTSÉGRŐL

Kovács Laura

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,
„Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs

Minden pedagógusnak lépést kell tartania saját szakterületének, tantárgyának fejlődésével. Ismerniük kell a pedagógia és a tanulás folyamatát érintő, legújabb tudományos kutatások eredményeit, hogy lépést tarthassanak a fejlődéssel. A pedagógusok tanulásának is folyamatosnak kell lennie, hiszen az iskolában semmi sincs nagyobb hatással a diákok készségfejlesztésére, önbizalmára, és iskolai magatartására, mint a tanárok személyes és szakmai fejlődése. A mai diákok már mást várnak el, másak az igényeik, másfajta tanulásra, tudásra vágnak. A kutatás célja, hogy feltárja a vajdasági magyar közoktatásban dolgozó pedagógusok véleményét a pedagógus továbbképzésről, valamint az igényeket és elvárásokat a tanítással kapcsolatban. A tanítás alatt a pedagógus számos olyan problémával találkozhat, mely megoldásához szakmai tanácsra lenne szüksége. De vajon kitől várhatnak, kaphatnak segítséget egy-egy ilyen probléma esetén? A pedagógus továbbképzések nyújtanak-e elég szakmai segítséget ahhoz, hogy megkönnyítsék a pedagógusok mindennapi munkáját? A kutatás választ keres arra is, hogy melyek azok a területek, ahol szakmai segítségre van szükségük a közoktatásban dolgozó pedagógusoknak. A kutatás eredményeként elmondhatom, hogy a pedagógusok jelenleg itt Vajdaságban gyakran találkoznak olyan problémákkal, melyek szakmai segítséget igényelnek. A továbbképzések csak részben nyújtanak megfelelő szakmai segítséget, inkább egyénileg vagy egymást segítve kell feltalálniuk magukat egy-egy probléma megoldása esetén.

A kutatást a 2016. év tavaszi félévében végeztem. A kutatásban vajdasági általános iskolában dolgozó tanítók és tanárok vettek részt, úgy pályakezdő, mint már több éves tapasztalattal rendelkezők. Egyaránt válaszoltak a kérdésekre falusi és városi iskolákban dolgozó pedagógusok is. A felmérés kérdőívek formájában valósult meg, online formában. Összesen 77 pedagógus válaszolt a feltett kérdésekre.

Kulcsszavak: továbbképzés, pedagógus attitűd, szakmai segítség

A MINŐSÉGÜGY ÚJ MEGKÖZELÍTÉSE

Kovács Sárkány Hajnalka, Kovács Vilmos
European-Cert Kft., Szabadka

2015 szeptemberében megjelent az ISO 9001:2015 szabvány. Annak ellenére, hogy a minőségirányítás alapelvei nem változtak jelentősen, a szabvány a minőségügyet új perspektívába helyezi. A szabvány változását jelentős figyelem övezte, hiszen első alkalommal jelent meg az a struktúra, amelyet az elkövetkező időszak szabványai is magukénak tudhatnak majd. Jelen tanulmány bemutatja ezen változásokat, és ismerteti a szabvány által megköveteltek lehetséges megvalósítási irányvonalait.

Kulcsszavak: ISO 9001, szabvány, minőségügy

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS AZ AGRÁRIUMBAN

Kovács Vilmos, Kovács Sárkány Hajnalka
European-Cert Kft., Szabadka

Az agráriumban is felértékelődött a minőségbiztonság és az élelmiszer-biztonság fontossága. A piaci verseny erősödésével, a multinacionális áruházak megjelenésével egyre nagyobb nyomás nehezedik a gazdálkodókra. A végfelhasználók, fogyasztók joggal várják el, hogy a minőség mellett biztonságos élelmiszert fogyaszthassanak. A HACCP-n és az ISO szabványokon keresztül több szabvány foglalkozik az élelmiszer-biztonság és a nyomonkövethetőség tárgykerével. A gazdálkodók sok esetben nincsenek tisztában azzal, hogy milyen jogi előírások, követelmények vonatkoznak az adott gazdasági tevékenységre valamint, hogy milyen dokumentációs rendszerekre is van szükségük. Munkánkban megvizsgáltuk a jogszabályi követelményeket, valamint kérdőíves felmérésben a gazdálkodók által alkalmazott dokumentáció teljességét.

Kulcsszavak: minőségbiztosítás, agrárium, élelmiszer-biztonság, szabványok

KISEBBSÉGI OKTATÓK ÉS HALLGATÓK AZ ANYANYELVŰ FELSŐOKTATÁSRÓL

Lendák-Kabók Karolina

Újvidéki Egyetem, Interdiszciplináris és Multidiszciplináris Doktori Iskola,
Újvidék

A dolgozat elsődleges célja elemezni a magyar, szlovák, román és szerb anyanyelvű egyetemi oktatók, kutatók és hallgatók meglátásait a kisebbségi tannyelvű felsőoktatási intézményekről. Az elemzést negyvenöt félig strukturált interjúra alapozom, melyeket kisebbségi és szerb egyetemi oktatókkal, kutatókkal és hallgatókkal végeztem. A kutatásban fiatalabb és tapasztaltabb oktatók is részt vettek. Az interjúk elemzése rámutat arra, hogy a kisebbségi egyetemi oktatók és kutatók többsége támogatja a magyar nyelvű felsőoktatás gondolatát, viszont sokan úgy vélik, hogy a migrációt már ezzel sem lehet megállítani, hiszen a gazdasági helyzet miatt hagyják el a kisebbségi diákok az országot. Egyesek csak akkor támogatnák az egyetem gondolatát, ha több nyelven folyna az oktatás. Meglepő tényként állapítom meg, hogy a magyar hallgatók többsége azt válaszolta, hogy nem választotta volna a magyar nyelvű felsőoktatási intézményt, általában az Újvidéki Egyetem presztízsére hivatkozva, illetve a többségi nyelvű szaktudás elsajátítását látják előnynek a szerb tannyelvű felsőoktatásban. A többségi nemzetből származó oktatók/kutatók egyhangúlag ellenzik a magyar nyelvű felsőoktatás gondolatát. A szlovák és a román oktatók, kutatók viszont sürgősen tartják közösségük számára az anyanyelvű felsőoktatást, úgy vélik, közösségük már nagyon lemorzsolódott. A dolgozatban javaslatokat teszek a kisebbségi tannyelvű egyetemek népszerűsítésére az egyetemisták körében.

Kulcsszavak: anyanyelvű felsőoktatás, oktatók és kutatók, hallgatók, nemzeti kisebbségek

MAGAS POSZT AZ AKADÉMIAI HIERARCHIÁBAN – ILLÚZIÓ VAGY REALITÁS?

Lendák-Kabók Karolina

Újvidéki Egyetem, Interdiszciplináris és Multidiszciplináris Doktori Iskola,
Újvidék

A dolgozat elsődleges célja elemezni az egyetemi oktatók és kutatók meglátásait a magas posztok (pl. dékán, intézmény igazgató) betöltéséről az akadémiai hierarchián belül. A dolgozat másodlagos célja külön elemezni a nemzeti kisebbségből származó nők gondolatait a magas posztok elérhetőségéről. Az elemzést huszonnyolc félig strukturált interjúra alapozom, melyeket magyar, szlovák, román és szerb egyetemi oktatókkal és kutatókkal végeztem (nőkkel és férfiakkal is). A kutatásban fiatalabb és tapasztaltabb oktatók is részt vettek. Az interjúk elemzése rámutat, hogy a megkérdezettek többsége nem motivált a magas posztok betöltésére. A motiváltság hiánya különbözik a nőknél és a férfiaknál: a nők többsége szereti a tanári szerepét az egyetemen, az egyetemistákkal való foglalkozást látja elsődleges feladatának, a férfiak többsége viszont nem szeretné magát kitenni politikai harcoknak az egyetem falain belül. A kisebbségi nők úgy érzik, hogy a nemük még kisebbségi mivoltuknál is nagyobb akadályt jelent számukra, vagyis a gender szempontú kirekesztés jelentősebb az etnicitáson alapulónál. A többségi nemzetből származó interjúalanyok szerint a gender mint akadály nem meghatározó, hanem helyette az etnicitás és a nyelvi gátlások hatnak ki a kisebbségből származó nők előrehaladására az akadémiai ranglétrán. A dolgozat javaslatokat tesz a fenn említett társadalmi egyenlőtlenségek leküzdésére, illetve az esélyegyenlőség alapelveinek népszerűsítésére.

Kulcsszavak: akadémiai hierarchia, magas posztok, nők, férfiak, kisebbség, társadalmi egyenlőtlenségek

GEOÖKONÓMIAI SZEMLÉLETVÁLTÁS A XXI. SZÁZAD KÜSZÖBÉN

Mátyus Ákos

Pécsi Tudományegyetem, Földtudományi Doktori Iskola, Pécs

A bipoláris világrend felbomlása a nemzetközi kapcsolatok majd minden területén gyökeres változásokat hozott a XX. század utolsó évtizedében. A közvetlen globális katonai fenyegetettség enyhülésével, majd megszűntével – néhány regionális konfliktust leszámítva – a gazdasági és kereskedelmi kérdések kerültek a nemzetközi kapcsolatok középpontjába. E jelenségre reagált a geoökonómia új típusú megközelítése. Gazdasági szempontból felhívta a figyelmet az uralkodó neoliberális eszmék egyik legnagyobb hiányosságára, az állam irányító szerepére a liberalizált piacok nemzetközi rendszerében. Geopolitikai vonatkozásban pedig választ jelentett a nemzetközi viszonyok katonai jellegének háttérbe szorulására, melyet követően a gazdasági kérdések és a világ piacain való pozíciószerezés vált a külpolitika központi elemévé. E szemléletváltást a hidegháborúból győztesen kikerülő Egyesült Államok 42. elnökének, W. J. Clintonnak a külpolitikai doktrínája tette egyértelművé. Így a geoökonómia rövidesen funkcionális diszciplínává vált. A tudományos életben mégis rendkívül sok a kérdőjel körülötte, mind születését, mind tartalmát, mind megítélését illetően. Bár egyes vélemények az ortodox geopolitika vele szembeni teljes háttérbe szorulását vizionálták az elmúlt évtizedben, azonban az ukrán konfliktus fellobbanása ennek ellenkezőjét látszik cáfolni napjainkban.

A témakört érintő hazai kutatók munkáinak áttekintése mellett, nemzetközi kitekintést téve bemutatásra kerülnek az irányzat születése, fejlődése és léte körüli dilemmák. Végezetül összegezzük az irányzat lényeges tartalmi elemeit és jelenlétét a nemzetközi kapcsolatokban és a tudományos életben napjainkban.

Kulcsszavak: geopolitika, geoökonómia

DÉLVIDÉKI MAGYAR KUTATÓK TUDOMÁNYOS TELJESÍTMÉNYE

Mester Gyula
Óbudai Egyetem, Budapest

A mai korszerű tudomány egyik legfontosabb és legvitatottabb kérdése, hogyan lehet mérni a tudományos teljesítményt? Az előadás a délvidéki magyar kutatók tudományos teljesítményét mutatja be, valamint kitér a h index internetes adatbázisokból történő meghatározására. A h index hivatkozásokon alapul, meghatározható a következő internetes adatbázisokból: WOS – Web of Science, Scopus, Google Scholar, Magyar Tudományos Művek Tára és a Publish or Perish program alkalmazásával. Szó lesz a Google Tudós honlap szerkesztéséről, a tudományos közlemény és az idézet azonosítójának meghatározásáról a Google Scholar adatbázisban, valamint egy 2016-os egyetemi világranglistát amely az idézetek számának a függvénye.

Kulcsszavak: h index, WOS – Web of Science, Scopus, Google Scholar, Magyar Tudományos Művek Tára, Publish or Perish

E-MARKETING ÉS A KÖZÖSSÉGI MÉDIA

Lehetőségek, trendek

Muhi B. Béla

Educons Egyetem, Közgazdasági Kar, Újvidék

Világszerte komoly változások történtek az információs technológiák térnyerése miatt. A számítógépek, mobiltelefonok nélkülözhetetlen eszközökké váltak, úgy az üzleti, mint a magánéletben egyaránt, az Internet nélkül pedig szinte elképzelhetetlen a világ működése. A XXI. század elején az Internet teljes értékű és nélkülözhetetlen információs és kommunikációs csatornává nőtte ki magát. Az Interneten történő marketingtevékenység is egyre inkább teret nyer az üzleti, oktatási, politikai és civil szektorban egyaránt. Az internet behálózta a termékek és szolgáltatások piacainak legnagyobb részét, ezzel megkerülhetetlen potenciális hirdetőfelületté, és egyben a többi médium komoly vetélytársává vált. A marketing- és médiaiparágakat befolyásoló egyik új trend az online alkalmazások elterjedése. Ezen alkalmazások körébe tartozik a közösségi média, amely nemcsak a felhasználókra/fogyasztókra van hatással, hanem a vállalatokra is egyaránt. A közösségi média jelensége tagadhatatlanul terjed és fokozatosan fejti ki hatását mindennapi életünkre. Ebben a munkában az e-marketing és a közösségi média fejlődési irányvonalai, lehetőségei, trendjei kerülnek bemutatásra.

Kulcsszavak: internet, marketing, e-marketing, közösségi média

DEMOKRÁCIA A NYUGAT-BALKÁNON

Ördögh Tibor

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar,
Európa-tanulmányok Tanszék, Budapest

Az Európai Unió számára a gazdasági válságot követően a 2016-os év jelentette az intézményi és politikai válság tetőpontját. Ennek leglátványosabb megnyilvánulását a mindig is külön Egyesült Királyságnak az Unióból való kilépése jelöli. A Brexit népszavazás után az EU bővítési perspektíváját kizárólag a Nyugat-Balkán jelenti, mely terület ennek következtében felértékelődik. A csatlakozás feltételeként meghatározott koppenhágai kritériumok közül jelenleg a befogadási képesség nincs meg a kiválási tárgyalások miatt, azonban a piacgazdaság követelményén és a közösségi joganyag átvételén túl a stabil demokrácia is egy fontos elvárás. Az előadásban egy demokrácia-értelmezést kívánok felvázolni, mely az érintett tagjelöltek és potenciális jelöltek körében eltér a Nyugat-Európában meghonosodott felfogástól. A szemléltetés érdekében az országok demokrácia státuszának változását mutatom be, mely az alábbi öt területet érinti:

1. államiság: az erő alkalmazásának monopóliuma, állami identitás, vallási dogmák, állami adminisztráció;
2. politikai részvétel: szabad választások, a kormány teljesítménye, gyülekezési jogok, szólásszabadság;
3. jogállamiság: hatalmi ágak szétválasztása, független igazságszolgáltatás, büntetőeljárások hivatali visszaélések esetén, polgári jogok;
4. demokratikus intézmények stabilitása: az intézmények teljesítménye, és az intézmények iránti bizalom;
5. politikai és társadalmi integráció: pártrendszer, érdekcsoportok, a demokrácia elfogadottsága és szociális tőke.

Az előadás során kutatóintézetek és nem kormányzati szervezetek eredményeinek szintetizálása történik meg a Bertelsmann Stiftung és a Freedom House elemzései, valamint az Európai Bizottság ország-jelentései alapján. A vizsgált országok körét pedig a négy tagjelölt ország: Szerbia, Montenegró, Macedónia és Albánia, valamint a két potenciális tagjelölt, Bosznia-Hercegovina és Koszovó jelenti.

Kulcsszavak: demokrácia, Nyugat-Balkán, koppenhágai kritérium, EU-bővítés

INTERKULTURÁLIS KAPCSOLATOK A KÖZÉPKORI BRASSÓBAN

Custura Stefania Maria, Sapientia Egyetem, Csíkszereda
Molnár Csaba, Áprily Lajos Főgimnázium, Brassó

A mássággal szembesülni az egyéniség formálódásának elengedhetetlen feltétele. Nincs ez másként a csoportok esetében sem, az idegennel szemben határozza meg magát mindegyik közösség. Az előadásban az imagológia szempontjából próbáljuk megközelíteni a magyar–román kapcsolatokat két, rendkívül érdekes, középkori napló révén. Az egyik, Andreas Hegyes, a másik Weissz Mihály napló-jegyzete, mindkettő XVII. századi írás.

A történelmi háttér érdekessége az, hogy az interetnikai és interkulturális kapcsolatok ötvöződnek az önmítoszok és torz nemzetképek témájával. Előadásunk a nemzetképformálás, önkép és másság, imagológia és kultúraköziség, valamint válságtudat problematikáját elemzi.

Kulcsszavak: imagológia, másság, nemzetképformálás

VAJIDASÁG RÉGIÓ GAZDASÁGA NAPJAINKBAN

Szügyi Éva

Pécsi Tudományegyetem, Közgazdaságtudományi Kar,
Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola, Pécs

Vajdaság jelentősége az utóbbi években Szerbia Európai Unió csatlakozási törekvéseinek köszönhetően egyre inkább felértékelődött. Ez egyrészt földrajzi fekvésének köszönhető, hiszen három oldalról határos uniós országgal, másrészt annak, hogy az uniós csatlakozás során Szerbia stratégiai partnerként tekint északi szomszédjára, Magyarországra.

Vajdaság a történelem folyamán mindig fejlett területnek számított. Ma sincs ez másként: fejlettség tekintetében az ország NUTS 2 régiói közül csak Belgrád régió előzi meg. Vajdaság helyzete igen specifikus, hiszen amellet, hogy NUTS 2 régiót képez, Szerbia autonóm tartománya is egyben. Bár az Alkotmány értelmében rendelkezik saját pénzeszközökkel, az ezt biztosító törvényi keret nem létezik. A Vajdaság körzetei közötti különbségek nem annyira kiélezettek, mint Szerbia déli, illetve keleti területein, viszont itt is jelentős különbségek tapasztalhatóak, főként a keleti és a déli körzetek összehasonlításában.

A tartomány lakossága multietnikus, jellemző rá a lakosság intenzív külső és belső migrációja, melynek következtében, bár az elhalálások száma meghaladja a születések számát, a lakosságszám mégis növekedést mutat a betelepülő lakoságnak köszönhetően. Főként a tartományi székváros, Újvidék és annak agglomerációja vonzó célpontja a kevésbé fejlett területekről érkező lakosság számára, de északon majdnem ennyire jelentős Szabadka szerepe is. Jellemző a lakosság előregedése, főként a falusi, rurális területeken. Ez a jelenség már a gazdaságra is kihat, negatív hatásai szinte minden területen érezhetőek.

A fejletlen, illetve kevésbé fejlett vajdasági körzetek különböző fejlesztési alapokból pályázat útján fejlesztési eszközökhöz juthatnak, melyek felhasználása kötött. Ezeknek a fejlesztéseknek a hatása azonban nem kimutatható. A stagnáló, esetlegesen leszakadóban lévő területek fellendítése igen sok akadályba ütközik és számos tényező függvénye.

Tanulmányomban Vajdaság gazdasági fejlettségét mutatom be a tartomány körzeteinek összehasonlításával. A vizsgálat során statisztikai adatokra támaszkodom.

Kulcsszavak: Vajdaság, gazdaság, fejlettség

A REKLÁMOK HATÁSMECHANIZMUSAI

Törteli Telek Márta
Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola, Magyarkanizsa

Az oktatásban viszonylag ritkán tárgyalt szövegtípus a reklám mint multimediális szöveg, habár egyike a gyerekek, a fiatalok körében népszerű szövegeknek. A reklámok kitűnő példatárat nyújtanak a szövegértés fejlesztésére, hiszen gyakoriak bennük az implicit tartalmak (utalások) és a manipulációk, így módszertani szempontból igencsak hasznos a feldolgozásuk.

A multimediális olvasni tudás azt jelenti, hogy ugyanúgy értjük a szövegek írott és képi üzeneteit is, azaz jártasak vagyunk a párhuzamos információfeldolgozás stratégiájában, sőt képesek vagyunk kritikusan értelmezni őket. Itt kell felhívni a figyelmet a módszertan multhatatlan feladatára. A kritikus gondolkodás fejlesztését idejekorán el kell kezdenünk, hogy ezáltal gondolkodó felnőtteket neveljünk. A konkrét költészet eszközeivel élő reklámok megközelítési módszere a retorikai elemzés, melynek első lépése a műfaj (beszédfaj) megállapítása, majd feltárjuk a szöveg érvelését. Fontos elméleti célkitűzésünk a reklámok gondolatiságának, szimbolikus tartalmainak, üzeneteinek vizsgálata, tematizálása.

Ugyanakkor motiváló lehet tanulóink számára a reklámszövegek stilisztikai elemzése, hasonlók alkotása és más szövegekkel való összevetésük, valamint az egyes irodalmi művek feldolgozása egy-egy aktuális reklámszöveg elemzésével összekapcsolva, a produktív anyanyelvi tudás megszerzése céljából. Mindez pedig már a szöveg szemléletű anyanyelvi nevelés vagy funkcionális nevelés gondolatához áll közel.

Kulcsszavak: reklám, multimediális szöveg, érvelés, manipuláció, szövegértés, kritikus gondolkodás

SZÜKSÉGES-E NEMEK KÖZÖTTI KÜLÖNBSÉGEKBEN GONDOLKODNI, HA A HAT-NYOLCS ÉVES KOROSZTÁLY IRODALMI IGÉNYÉRŐL BESZÉLÜNK?

Vass Dorottea

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,
„Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs

2016 tavaszán, Vajdaságban egy olyan felmérés készült első osztályosok körében, amelyből kiderült, hogy a hat-nyolc éves korosztály többsége családi körön belül nem részesül mesei élményben, illetve, hogy a szóban forgó korosztály többsége a meseolvasás helyett a rajzfilmnézést részesíti előnyben. A vizsgálatból az is kiderült, hogy ezek a tanulók nem csak az állatmeséket és a tündérmeséket kedvelik, hanem már közkedveltté váltak a harcos és kalandos történetek is; valamint, hogy a kedvenc mesehősök listáján már nem csak a sárkányok, rókák és hercegnők szerepelnek, sokkal inkább helyet kaptak a kortárs mesehősök is. Az eredmények alapján megállapítottuk, hogy két ízléscsoportról beszélhetünk. A kérdés csupán az, hogy vajon ez a két tábor a nemek közötti ízlésdifferenciákat tükrözi, vagy esetleg valamilyen társadalmi tényező hatásának tudható be a különbségek. A jelen kutatás empirikus módon vizsgálta az első osztályos tanulók irodalmi igényeit, amelyen belül külön górcső alá vette a lányok és fiúk által kedvelt meséket és mesehős típusokat. A kutatásban a vajdasági általános iskolák magyar ajkú első osztályos tanulói vettek részt (N=267), akikkel személyes, egyéni interjú készült. Jelen vizsgálat arra ad választ, hogy milyen a lányok és a fiúk olvasáskészsége, miről szeretnek olvasni a lányok és miről a fiúk, milyen mesehős típusokat kedvelnek, illetve melyek a kevésbé kedvelt mesehős típusaik. A feldolgozott eredmények egy átfogó képet mutatnak majd az első osztályos lányok és fiúk olvasási szokásairól.

Kulcsszavak: olvasóvá nevelés, mesehősök, első osztály, irodalmi igény, nemek közötti különbség

A TANANYAG ÉS A MAGOLÁS

Vatai Éva

Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,
„Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs

Az általános iskolai tananyag és a tanulók magolása között szoros összefüggést feltételezünk. A magyarországi és a szerbiai tankönyvek, tanmenetek, valamint tantervek vizsgálatával próbáljuk ezt több szemszögből is bizonyítani. Ezekben a kutatásokban a matematika tantárgy kapott nagyobb hangsúlyt, azonban az eredmények más tárgyakra is kivetíthetők. A magolásért semmiképp nem a tanuló hibáztatható, a legnagyobb befolyással a tanár és a tanító bír ebben a helyzetben. Azonban nem hagyhatók figyelmen kívül azok a tényezők sem, amelyekre a tanár és a tanító közvetlenül nem vagy csak kevésbé hathat, mégis nagyban elősegíthetik a magolási folyamatot. Ezek a tényezők a tudatos tanárt és tanítót is hátráltathatják, illetve bizonyos esetekben meg is gátolhatják abban a szándékában, hogy a magoltatást elkerülje. E tényezők közül főként a tanterveket, a tanmeneteket és a tankönyveket emeltük ki, mivel ezek változtathatók meg a legkönnyebben, és ezek vizsgálhatók a legobjektívebben. Egyedül a tanmenetben tükröződik vissza a tanár munkája, de azt sem írhatja kénye-kedve szerint, hiszen a tantervekhez kell igazodnia, és nem utolsó sorban a tankönyvekhez is. Rá kell mutatnunk azokra a módszerekre is, amelyek segítségével elkerülhető, vagy legalább lecsökkenthető lenne a magolás, de arra a tényre is, hogy ezeket a módszereket mennyire támogatják a megvizsgált dokumentumok.

Kulcsszavak: magolás, tanterv, tankönyv, tanmenet, matematika

A CSILLAGÁSZAT SZEREPE A BÜNTETŐELJÁRÁSBAN

Vincze István
Belgrádi Observatórium, Belgrád

A büntetőeljárás egyik fontos eleme a bizonyítás, amely célja a múltban történt tények megismerése és megállapítása, majd ezek alapján a helyes következtetés. Sokszor a bizonyítandó tény megállapításához különleges szakértelem, azaz szakértő alkalmazása szükséges. A büntetőeljárás gyakori témái a közlekedésben elkövetett mulasztásokból eredő balesetek. E balesetek egyik fő okozója a látási viszonyok jelentős eltérése a nappali látási körülményektől. E körülmények közé soroljuk a szürkületet és a sötétedés beálltát is. A szakértőnek általában az a feladata, hogy meghatározza, hogy milyen távolságból lehetett észlelni, illetve felismerni a balesetet előidéző objektumot vagy szubjektumot. Ennek meghatározása a megfigyelő környezetéből a látásszervébe érkező fény mennyiségétől, annak térbeli és színbeli eloszlásától, azaz a megvilágítás körülményeitől függ.

A természetes megvilágítás meghatározása csillagászati feladat, hiszen a Nap és a Hold helyzete az égbolton és ezen égitestek fényessége, illetve a légkörben és a környező tárgyakon való szórt fénye adja meg a megvilágítás meghatározásához szükséges adatokat. E fényforrásoktól a megfigyelt objektumig/szubjektumig, illetve onnan a megfigyelő szemébe érkező fénysugárzás változásának meghatározása szintén a csillagászat egyik gyakorlati feladata. A szürkületben és a sötétedés után bekövetkező látási viszonyok megállapítása is a megfigyelési csillagászat feladatai közé tartozik. A szem látóteljesítményének ismerete fontos része a csillagászati szabadszemes megfigyelések kiértékelésének. Ezek után leszögezhetjük, hogy a büntetőeljárásokban előforduló olyan esetekben, amelyekben a természetes fényforrásoktól eredő megvilágítás, a láthatóság, az észlelési lehetőség távolságának meghatározása, illetve a megfigyelt tárgyak vagy személyek felismerése a csillagászati ismeretekkel rendelkező szakértő feladata.

Előadásom fő célja, hogy bemutassak egy matematikai-fizikai modellt, amelyet az előzőekben felsorolt csillagászati szakértelmet megkövetelő eljárások alkalmazására fejlesztettem ki.

Kulcsszavak: baleset, szakértelem, megvilágítás, láthatóság, felismerés

TERMÉSZET-
TUDOMÁNYOK
ÉS MŰSZAKI
TUDOMÁNYOK

A VAJDASÁGI MAGYAR AJKÚ GYEREKEK ANTROPOLÓGIAI VIZSGÁLATA

Borsos Éva, Czékus Géza, Horák Rita
Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Napjainkban a vajdasági gyerekek biológiai jellemzői közül egyedül a testsúlyt és a testmagasságot vizsgálják tüzetesebben. Az utolsó széleskörű, részletes antropológiai felmérést nagyjából harminc évvel ezelőtt végezték el.

Rohamosan fejlődő világunk, a gyorsan változó környezet a gyerekek antropológiai jellemzőire

is hatással van. Ezen okok miatt kezdtük el kutatásunkat 2015 őszén, melynek során vajdasági magyar ajkú gyerekek és fiatalok kvalitatív (18) és kvantitatív (34) jellemzőit vizsgáljuk. Végső célunk egy átfogó adatbázis létrehozása ezen adatokból. Eddig 250 egyént vontunk be vizsgálatainkba, fiúkat és lányokat vegyesen. Két mintával dolgoztunk: a kanizsai Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola martonosi kihelyezett tagozatának tanulóival és az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karának hallgatóival. Munkánkban ezen eredményekből mutatunk be néhányat.

Kulcsszavak: antropológia, kvalitatív jellemzők, kvantitatív jellemzők

LINEÁRIS MOTOROK ALKALMAZÁSI TERÜLETEINEK VIZSGÁLATA MECHATRONIKAI BERENDEZÉSEKNÉL

Gogolák László, Fürstner Igor

Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Mechatronika Tanszék, Szabadka

A mechatronika a műszaki tudomány egyik legnépszerűbb területének számít. Egy mechatronikai berendezés tervezése során rendelkezni kell gépészeti, villamosmérnöki és informatikai ismeretekkel, és ismerni kell a legmodernebb érzékelők és beavatkozó szervek sokaságát. Újabbnál újabb érzékelők, motorok jelennek meg, amelyek lehetővé teszik a korszerűbb berendezések megjelenését. A lineáris, egyenes vonalú mozgást megvalósító beavatkozó szerv egyike a leggyakrabban használt mechatronikai eszközöknek.

A legmodernebb és legtöbbet fejlesztett lineáris mozgást megvalósító eszközök a lineáris motorok. A lineáris motoroknál a motor tengelye a lineárisan „utazó” elektromágneses tér segítségével tud mozogni. Ennek köszönhetően precíz és gyors mozgásokra alkalmas. Ezek a motorok a forgó társaikkal ellentétben, pontosabban pozicionálhatóak, és vibrációmentes a mozgásuk. Munkánkban a lineáris motorok alkalmazási területeit vizsgáljuk egy konkrét mechatronikai projektum megvalósítása során. A projektumban EtherCAT hálózaton alapuló kommunikációt alkalmaztunk, és egy programozható logikai vezérlő látja el a lineáris motorok vezérlési feladatait. A munkánkban bemutatjuk, hogy a lineáris motorok milyen pontos és gyors pozicionálásra képesek. Mivel a projektum meg is valósult, a gyakorlatban is be tudjuk mutatni a lineáris motorok nyújtotta előnyöket.

Kulcsszavak: lineáris motorok, mechatronika

A HŐ HATÁSA A CSERTÖLGY (QUERCUS CERRIS) ÉS A KOCSÁNYOS TÖLGY (QUERCUS ROBUR) POPULÁCIÓINAK NÖVEKEDÉSÉRE

Horák Rita, Pajević Slobodanka, Borišev Milan, Nikolić Nataša,
Bojović Mirjana, Župunski Milan, Arsenov Danijela
Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Újvidéki Egyetem, Természettudományi-matematikai Kar, Újvidék
Educons Egyetem, Környezetvédelmi Kar, Újvidék

Az utóbbi évszázadban az átlaghőmérséklet ugrásszerű növekedését állapították meg, ami kihatással van az erdei ökoszisztémákra is. Mivel az erdők szerepe a klímaváltozások csökkentésében jelentős, fontos tudnunk, hogyan reagálnak a különböző őshonos fafajaink és azok populációi a különböző abiotikus tényezőkre, többek között a megnövekedett hőmérsékletre.

A kísérlet során részben szabályozott üvegházi körülmények között figyeltük meg a csertölgy (*Quercus cerris*) és a kocsányos tölgy (*Quercus robur*) 2-2 populációja egyedeinek apikális és teljes hossznövekedését úgy, hogy a vízellátás megfelelő volt. A kísérlet június 26-a és augusztus 8-a között 39 napig tartott. A kontrollcsoport 25–35 °C-nak, a hőstressz alatti 32–47 °C-nak volt kitéve. A fényviszonyok természetesek voltak. A kísérlet végén megállapítottuk, hogy minden esetben jobban növekedtek a magasabb hőmérsékletnek kitett növények. Mindkét mért paraméter esetében a növekedés a kocsányos tölgy L2-es és a csertölgy C2 populációjának esetében volt statisztikailag jelentősebb, mint a kontrollcsoporté. Ez arra enged következtetni, hogy a vizsgált fajok növekedését pozitívan befolyásolta a kísérletben alkalmazott hőmérséklet zavartalan vízellátás esetén. Mivel a természetben a magas hőmérséklettel gyakran együtt jár a szárazság, illetve a csapadék mennyiségének egyenlőtlen eloszlása, ezért a továbbiakban indokolt lenne kombinálni e két abiotikus tényező hatását is hasonló vizsgálatok esetén.

Kulcsszavak: csertölgy, kocsányos tölgy, növekedés, hőmérséklet

AZ ERDÉSZETI SZAKNYELV ÉS ALKALMAZÁSA A VAJDASÁGBAN

Jódal István

Síkvidéki Erdészeti és Környezetvédelmi Kutatóintézet
nyugalmazott munkatárs, tudományos tanácsos

Az erdészeti szaknyelv több részterületből áll. A gyakorlatban az első rész a fák és cserjék neveinek ismeretére, a második pedig a csemetetermesztésre, majd a fásításra és erdőtelepítésre vonatkozik.

A szaknyelvet kötelezően az erdészetben dolgozó szakemberek, mérnökök és technikusok használják. Elvárható, hogy azok egymás közötti, anyanyelven, magyarul történő kommunikációjában a szaknyelv ismerete ne okozzon gondot. A szaknyelv használatának következő csoportját a médiában dolgozók alkotják, akik a tavaszi és az őszi fásításokról, erdősítésekről tudósítanak.

Néhány évvel ezelőtt a legnagyobb gondot a fák és cserjék magyar nevei okozták. Ugyanis a munkálatoknál a kiültetett facsemeték neveit jobbra csak szerb nyelven adták meg, ezek magyarra fordítása volt, hogy tévesre sikeredett. A helyzet azonban mára pozitív irányba változott, csak elvétve találkozunk egy-egy hibás névvel. Jelenleg a nagyobb hibaforrást az egyes szakszavak meghatározása jelenti. Ugyanis egyes esetekben jelentős különbség van a magyar és a megfelelő szerb szavak értelmezésében. Két esetet említhetünk, az egyik a fásítás és erdősítés közötti különbség, a másik a korhadás és a rothadás fogalma.

A magyar nyelvben a fásítást megkülönböztetjük az erdősítéstől. Fasorokat, facsoportokat, erdőfoltokat, erdősávokat telepítünk fásítással. Szerb nyelven mindez erdősítést jelent. Erre ügyelnünk kell, ha szerbről fordítunk magyarra. Egyébként a fásítások elsődleges célja nem a fatermesztés, hanem szélvédő, ezáltal éghajlatmódosító, esztétikai, tájformáló és egyéb feladatok ellátása. Erdőtelepítésnek pedig az olyan fával beültetett területet nevezzük, amelynek kiterjedése nagyobb egy meghatározott területnél, rendszerint 0,5 ha-nál. Az erdő többféle célt szolgálhat, lehet szó üdülésről, egészségvédelemről, de a légszennyezés elleni védelemről is. Ez utóbbi célt szolgálják a települések és gyárak környékére ültetett erdők. Az erdőgazdaságok által telepített erdők elsődleges célja azonban rendszerint a fatermesztés.

Kulcsszavak: szaknyelv, fák nevei, fásítás, erdősítés

A SZERBIAI SZÉNALAPÚ VILLAMOSENERGIA-TERMELÉS OKOZTA LÉGSZENNYEZŐDÉS GAZDASÁGI IMPLIKÁCIÓI

Kiss Ferenc

Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék

A villamosenergia-termelés társadalmi és gazdasági jelentősége vitathatatlan, a gazdasági fejlődés egyik fontos tényezője, s egyben a fejlettségi szint mutatója is. Ugyanakkor a villamosenergia-szektor számos környezeti és szociális probléma okozója. A kutatás fő célja meghatározni a szerbiai szénalapú villamosenergia-termelés okozta légszennyeződés következtében fellépő egészségügyi és ökológiai károk, valamint az épített környezetben okozott károk pénzbeli értékét. A kutatás tárgyát a szerbiai lignittüzelésű erőművek képezik, amelyek 2012-ben a hazai villamosenergia-termelés 70%-át (24.275 GWh) biztosították.

A villamosenergia teljes életciklusában keletkező káros kibocsátások leltárát az ISO 14040 szabvánnyal meghatározott életciklus-elemzés (Life Cycle Assessment, LCA) módszer segítségével állítottam fel. A szén elégetése során keletkező emissziós értékek közvetlenül a szénerőművektől származnak, míg az egyéb életciklus szakaszok leltáradatait elsősorban az Ecoinvent v. 2 LCI adatbázis biztosította. A Szerbia területén kibocsátott légszennyezők által okozott környezeti károk nagyságát és pénzbeli értékét, egy környezeti hatásútvonal-értékelés (Impact Pathway Approach, IPA) elvén alapuló eljárással, az EcoSenseWeb v. 2,0 szoftver segítségével határoztam meg. A hatásútvonal-értékelés kiindulópontja a légszennyezés forrása, majd ezt követően a légszennyező anyag légtéri terjedése a forrástól a receptorokig (pl. emberek, növény- és állatvilág, épített környezet), továbbá felméri az azokban okozott fizikai károsodásokat a szennyezőanyag-koncentráció megnövekedés függvényében.

A hazai villamosenergia-termelés okozta környezeti károk pénzbeli értéke éves szinten (2012-ben) megközelítőleg 3,3 milliárd euró, azaz átlagosan 0,13 EUR/kWh. Ez jelentősen meghaladja az Európai Unió tagországaiban előállított villamos energia külső költségeit, amelyeket 2005-ben 0,018–0,059 EUR/kWh-ra becsültek. A viszonylag magas érték okait elsősorban a szerbiai szénerőművekben használt alacsony fűtőértékű és magas kéntartalmú lignitben, valamint a meglévő villamosenergia-fejlesztési technológiák alacsony határfokában kell keresnünk.

Kulcsszavak: szénerőművek, levegőszennyezés, externáliák

AZ SZTE E-LEARNING PLATFORMJÁNAK ADATBÁNYÁSZATI LEHETŐSÉGEI

Kőrösi Gábor

Szegedi Tudományegyetem, TTIK, Informatikai Doktori Iskola, Szeged

Az információs társadalom fejlődésével a hagyományos oktatás keretei mára túlmutatnak az iskola falain. E változás nyomán vagy annak eredményeként gombamód szaporodtak el az elektronikus oktatás reformját hirdető e-learning megoldások. Bár az elektronikus oktatás még alig egy évtizedes múlttal rendelkezik, e rövid idő alatt is már számtalanszor értelmettük újra a digitális oktatást. Széles körben hódítanak a videó alapú, úgynevezett MOOC kurzusok, melyek bár új oldalról közelítik meg az oktatás kérdését, azonban továbbra is pedagógiai kontroll nélkül működnek.

E gondolatmeneten haladva a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kara létrehozott egy informális módszertani kutatócsoportot, melynek célja egy olyan oktatási platform kifejlesztése, amely széles spektrumú logolási rendszerével képes az ott tanuló diákok attitűdjét nyomon követni és rögzíteni. Az így keletkezett több millió soros adathalmazból értelemszerűen olyan adatbányászati modelleket kell felállítani, amelyek képesek feldolgozni az így kapott eredményt, vagy már a részeredmények meglétekor előre jelezni a várható végkifejletet. Munkámban e rendszer fejlesztéséről és várható fejleményeiről kívánok beszámolni.

Kulcsszavak: e-learning, adatbányászat, oktatás

JÁTEKELMÉLET, KÖZÖSSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS A PEER REVIEW RENDSZER

Lendák Imre

Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék

A folyóiratok szerkesztői, illetve a konferenciák szervezőbizottságainak tagjai sűrűn szembesülnek azzal, hogy nincs kinek kiadniuk a beérkezett tudományos dolgozatok elbírálását. Emiatt a benyújtott dolgozatok szerzőinek sokat kell várniuk a recenzió folyamatának befejezésére, illetve sokszor csak egy recenziót kapnak, rosszabbik esetben felületes és amiatt kevésbé hasznos bírálatot. Az elkeseredett szerkesztők és szervezők annak érdekében, hogy az előírt határidőket tartani tudják, sokszor maguk bírálják el a beérkezett dolgozatok jelentős hányadát. Három gyakorlati példán keresztül elemezzük a peer review bírálati rendszer problémáit. Ezek után a peer review rendszert olyan közösségi együttműködési rendszerként modellezzük (angolul crowdsourcing), amelyben a közösséget a potenciális recenzensek alkotják, az elvégzendő feladat egy adott tudományos dolgozat bírálata, a feladat forrása pedig a szerkesztő, illetve szervező. Ezután elemezzük a közösségi együttműködésen alapuló rendszerekben sikeresen alkalmazott, játékelméleten alapuló motivációs megoldások alkalmazhatóságát a peer review rendszerben, pl. sikeres recenzensek rangsorai, különböző kitüntetések vagy adott feladatok elvégzése után járó kitűzők kiosztása. A dolgozat célja rámutatni arra, hogy a pillanatnyilag elfogadott peer review rendszer szuboptimálisan üzemel. Emellett rámutatunk arra is, hogy a fenn felsorolt játékos motivációs módszerek optimális alkalmazása esetén elkerülhető a pénzügyi motiváción alapuló peer review rendszer alkalmazása.

Kulcsszavak: játékelmélet, közösségi együttműködés, crowdsourcing, peer review, szakértői elbírálás

AZ ŐSHONOS ÁLLATOK HELYZETÉNEK ÁTTEKINTÉSE A VAJDASÁGBAN

Lengyel László, Könyves Tibor
Szent István Egyetem, Kertészettudományi Kar
John Naisbitt Egyetem, Bioélelmiszer-termelő Kar, Topolya

Vajdaságban az őshonos haszonállatok néhány elhivatott állattenyésztőnél fordulnak csak elő. Gazdasági jelentőségüket a tenyésztő rátermettsége, illetve az általa alkalmazott mezőgazdasági termelési rendszer határozza meg. Az ide irányuló agrárpolitikai intézkedések sokszor hiányosak, a támogatások elmaradnak, és mindez kerékkötője az őshonos haszonállatok elterjedésének térségünkben. Kevés figyelmet szentelnek a géntartalékok megőrzésének, de ettől egy kicsit többet hallunk a tradíciók ápolásáról s az organikus termékek előállításának fontosságáról az utóbbi időben. Csak szakmai körökben beszélünk az állatok biológiai tulajdonságainak a megtartásáról és azokról az elveszett tulajdonságokról, melyek csak az őshonos állományok megőrzésével tudnak megmaradni. Az ágazat helyzetének javítása érdekében szorgalmazni kellene a szervezett felvásárlást és feldolgozást, vagy lehetővé tenni a rövid értékesítési láncon keresztül történő értékesítést.

Kulcsszavak: őshonos haszonállat, genetikai sokszínűség, organikus termelés

AZ EGÉSZSÉGÜGYI KÖZÉPISKOLA TANULÓINAK OKTATÁSA AZ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ FERTŐZÉSEK MEGELŐZÉSÉNEK ÉRDEKÉBEN

Nagy Erika, Gorana Dragovac
Újvidéki Egyetem, Orvostudományi Kar, Újvidék

Minden eljárás során, amelyet egészségügyi intézményben végeznek, fennáll a veszély a fertőzés kialakulására. A kézhigiéné az egyik leghatékonyabb módszer a kórházi fertőzések megakadályozásában. A betegek és a személyzet mellett az egészségügyi középiskolák tanulói is a fertőzés forrását képezik, és szerepet játszanak a fertőzések terjedésében. A kutatás célja, hogy felmérje az oktatás hatékonyságát, az egészségügyi középiskola tanulóinak tudását a kórházi fertőzésekről és azok megelőzéséről.

Kutatásunkban az újvidéki Április 7. Egészségügyi Középiskola 86 tanulója kiegészítő oktatásban részesült az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzésekkel kapcsolatban. Két iskolai órán frissítettük fel és mélyítettük el a tanulók tudását a kórházi fertőzésekről és azok megelőzéséről. Az oktatás után a tanulók elméleti tudását felmértük egy 25 kérdést tartalmazó kérdőívvel. A megelőző intézkedések sikeres gyakorlati alkalmazását egy példával mértük fel, ahol megkértük a tanulókat, hogy egy elképzelt kórházi gyakorlat leírásában jelöljék be azokat a pillanatokot, ahol alkalmaznák a kézhigiéné. A tanulók eredményeit összehasonlítottuk 53 olyan tanuló eredményével, akik nem vettek részt a kiegészítő oktatáson.

Eredményeink azt mutatják, hogy azok a tanulók, akik részt vettek a kiegészítő oktatáson, jelentősen jobb eredményt értek el az elméleti tudásfelmérőn ($t=10,56$, $p<0,01$), valamint a kézhigiéné gyakorlati alkalmazásának felmérésénél is ($t=5,29$, $p<0,01$).

Megállapítható tehát, hogy az oktatás jelentős szerepet játszik az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések megelőzésében. Az egészségügyi iskola tanulóinak oktatásával olyan szakembereket biztosíthatunk, akik lelkiismeretesen, felelősségteljesen alkalmazzák a megelőzési intézkedéseket, és ezáltal csökkenteni lehet a kórházi fertőzések számát.

Kulcsszavak: kórházi fertőzés, megelőzés, kézhigiéné, oktatás

ÓRALÁTOGATÁS ADMINISZTRÁCIÓJA MUFFIN RENDSZER SEGÍTSÉGÉVEL

Sanja Maravić Čisar, Pintér Róbert
Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka

A felsőoktatásban alkalmazott bolognai rendszer megköveteli a diákoktól az óralátogatást. A jelenlét regisztrálása különböző módszerekkel történhet, így a folyamat hatékonysága is esetről esetre különbözhet. Például egy névsorolvasással hatékonyak lehetünk egy kisebb csoportban, és az előadásunk csak egy kis részét áldozzuk fel adminisztrációra. Ha a diákok száma nagy, akkor viszont más, időben hatékony módszer után kell nézni.

Ebben a munkában egy mobiltechnológiákon alapuló, saját fejlesztésű rendszert mutatunk be. A diákok többsége rendelkezik valamilyen okoseszközzel, amelyen Android operációs rendszer fut, ez teszi lehetővé e módszert.

A szerzők által kidolgozott rendszerben a diákok egy alkalmazás segítségével, Bluetooth kapcsolatot létesítenek egy mikrovezérlő egységgel. Ezt követően egy gombra kattintással regisztrálják jelenlétüket a rendszerben. A mikrovezérlő egy számítógéppel van összekötve, amelyen adminisztrációs szoftver fut. Ebben tudjuk megjeleníteni a teremben levő regisztrált diákok listáját. A szoftver lehetőséget biztosít arra is, hogy manuálisan regisztráljuk azokat a diákokat, akiknek nincs megfelelő mobil eszközük.

Kulcsszavak: mobilalkalmazás, óralátogatás, Arduino mikrovezérlő

A MURIKÓLSAV-ANION MICELLÁK AGGREGÁCIÓS PARAMÉTEREI

Pósa Mihály

Orvosi Kar, Gyógyszerészeti Tanszék, Újvidéki Egyetem, Újvidék

A murikólsav (MK) csoportot négy epesav molekulafajta alkotja, amelyeknél OH csoportok találhatóak a kolánsav következő szénatomjain C3, C6 és C7. Egymástól a C6 és C7 atomok térbeli konfigurációikban különböznek. A β -murikólsavat (β -MK) az egerek hepatocitái termelik mint primáris epesavat. A murikólsavak csökkentik a hidrofób epesavak (kenodeoxikólsav, kólsav) membránkárosító hatásait. A többi epesavtól eltérően az FXR nukleáris receptor antagonistái (Pósa, 2012, Pósa, 2014). Az MK anionok aggregációs paraméterei: aggregációs szám (n) és a kritikus micelláris koncentráció (CMC). Az n Moroi-Matsuoka-féle termodinamikai módszerrel, a CMC pedig spektrofluoriméterrel pirén próba molekula jelenlétében lett meghatározva. Az $n - \ln k$ (reverzfázisú HPLC retenciószám) és az $\ln \text{CMC} - \ln k$ síkban a lineáris hidrofób kongenerikus csoporthoz viszonyítva (LKG- j): A β -MK micella képzésének szabadentalpiáját (ΔG_M) a hidrofób interakció mellett egy többlet szabadentalpia (G^E) is meghatározza, amely a micella hidrogén kötéseiből ered. A többi MK micellák szabadentalpiáját csak a hidrofób interakció határozza meg.

$$\left. \begin{aligned} \Delta G_M^\ominus(u)_{\text{LKG-j}} &= b_u \Delta G_A^\ominus(R)_{\text{LKG-j}} \\ A_{\text{hf}}(u)_{\text{LKG-j}} &= r_u A_{\text{hf}}(R)_{\text{LKG-j}} \end{aligned} \right\} b_u = \xi_{\text{LKG-j}} r_u + \beta_{\text{LKG-j}}$$

a β -MK különálló objektum (*outlier*) [2,4]:

$$\left. \begin{aligned} \Delta G_M^\ominus(u)_{\text{LKG-j}} &= b_u \Delta G_A^\ominus(R)_{\text{LKG-j}} = \hat{b}_u \Delta G_A^\ominus(R)_{\text{LKG-j}} + G^E \\ A_{\text{hf}}(u)_{\text{LKG-j}} &= r_u A_{\text{hf}}(R)_{\text{LKG-j}} \end{aligned} \right\} b_u \neq \xi_{\text{LKG-j}} r_u + \beta_{\text{LKG-j}} \wedge \hat{b}_u = \xi_{\text{LKG-j}} r_u + \beta_{\text{LKG-j}}$$

Kulcsszavak: micellák, kritikus micelláris koncentráció, lineáris hidrofób kongenerikus csoport

GYORS ANALITIKAI MÓDSZEREK A PÁLINKAGYÁRTÁSBAN

Rózsa Péter
Zentai Pálinkabírálok Társasága

A pálinkagyártásban az érvényes pálinkagyártási törvény és az élelmiszer-biztonsági rendszer (HACCP) rendeleteinek a betartása nagyon lényeges. Ebben segítenek a gyors analitikai vizsgálati módszerek, amelyek révén meghatározható a szárazanyag-, etilalkohol-, réz-cianid- és metilalkohol-tartalom tesztpapírokkal és –csíkokkal végzett kolometriás mérésekkel. A vizsgálatok lehetővé teszik az előírt határértékek egyszerű és megbízható meghatározását. A beszámoló célja e módszerek bemutatása és elterjesztése.

Kulcsszavak: pálinkagyártás, élelmiszer-biztonság, gyors analitikai módszerek

SZÁMÍTÓGÉPES KÍSÉRLETEZÉS A FOLYTONOS IDEJŰ KÉSLELTETETT DIFFERENCIAEGYENLET ASZIMPTOTIKUS VISELKEDÉSÉNEK KUTATÁSÁBAN

Rozsnyik Andrea, Péics Hajnalka
Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar, Szabadka

A munkában folytonos idejű késleltetett differenciaegyenleteket tanulmányozunk, s ezen belül az egyenletek megoldásainak aszimptotikus viselkedését. Bemutatjuk, hogy a számítógépes kísérletezés hogyan befolyásolhatja pozitív irányba a kutatás menetét. Az eredményeket példákkal illusztráljuk.

Kulcsszavak: számítógépes kísérletezés, folytonos idejű késleltetett differenciaegyenlet, aszimptotikus viselkedés

IoT PLATFORMOK ÉS FEJLESZTŐKÖRNYEZETEK

Simon János

Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Informatikai Tanszékcsoport, Szabadka

Az Industry 4.0 a következő ipari forradalom. Az első a történelemórákon tanult, hagyományos értelemben vett ipari forradalom (mechanizáció) volt, amelyet másodikként a taylorizmus (futószalagos gyártás) követett, majd a számítógépek és informatikai rendszerek megjelenése után köszöntött be a Computer-Integrated-Manufacturinghoz (CIM) köthető, harmadik forradalom. A Web 3.0 a „Dolgok internete”, amelyben lehetővé válik a digitális világ összekapcsolása a fizikai világgal, és ezáltal az üzleti modellek is összeköthetővé válnak az üzleti szolgáltatásokon keresztül („Connected Business Models”).

A kommunikáció már nemcsak emberek közötti, hanem gépek, illetve emberek és gépek között folyik. Az elmúlt években számos ehhez kapcsolódó fogalom/jelenség kapott szárnyra: smart grid (intelligens áramhálózat), smart building (intelligens lakás/ház), smart product (intelligens termék), smart logistic (intelligens logisztika), smart factory (intelligens gyár), smart home (intelligens háztartás), smart mobility (intelligens közlekedés). Vagyis az Industry 4.0-ban lehetőség nyílik az intelligens gyár (Smart Factory) megvalósítására, amelynek alapját az internet, valamint a rendszerek és a gépek hálózatosodása képezi. Az Industry 4.0 új követelményeket támaszt a vállalatirányítással, ezáltal a termelési megfigyeléssel és a termelésirányítással szemben.

Kulcsszavak: IoT, dolgok internete, WSN, beágyazott rendszerek, Industry 4.0

TUDOMÁNY – A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS ERŐFORRÁSA A DUNA- MEDENCÉBEN

Stojic Karanovic Edit, Imamovic Enisa

„Duna – az együttműködés folyója” Nemzetközi Tudományos Fórum, Belgrád

A tudományos kutatás tudást biztosít, a tudás pedig a legfontosabb erőforrás, amely az emberiség rendelkezésére áll, hogy szükségleteinek megfelelően uralja a természeti és társadalmi erőforrásokat.

A tudás azonban nem egy változatlan, mindig rendelkezésre álló kategória, hanem állandó megismerést és fejlesztést követel. A tudás elsajátítása, az idősebb nemzedék tudásának átadása az új nemzedéknek oktatással biztosítható. Ugyanakkor tudományos kutatással szakadatlanul tovább kell szélesíteni, gazdagítani a meglévő tudást.

Tanulmányunkban a fenntartható gazdasági fejlődés erőforrásaként beszélünk a tudomány szerepéről, méghozzá a Duna-medence térségére és annak korunkbeli lehetőségeire konkretizálva. E lehetőségeket az Európai Unió Duna régióra vonatkozó stratégiája biztosítja, mely tizennégy országot fog össze (kilenc EU-tagállamot: Ausztriát, Bulgáriát, Csehországot, Horvátországot, Magyarországot, Németországot, Romániát, Szlovákiát, Szlovéniát és öt Unión kívüli országot: Bosznia-Hercegovinát, Montenegrót, Moldovát, Szerbiát, Ukrajnát). E makro-regionális stratégia célja 11 szakterületen összehangolni a fejlesztéspolitikákat a régió összekötöttségének, környezetvédelmének, jóléte növelésének és megerősítésének érdekében. A Duna-stratégia meghozását sokévi tudományos kutatás előzte meg, a meghozása utáni években további elemzések, kutatások folytak a régió közös, összehangolt választ igénylő területeken. Ezek után és ezek alapján a kutatások eredményei 2020-ig konkrét projektek formájában öltönek testet, de a megszerzett tudás átadásának és az új kutatásoknak szakadatlanul továbbra is folyniuk kell.

Kulcsszavak: tudomány, kutatás, tudás, fenntartható fejlődés, Duna-medence, Duna-stratégia

AZ ERDŐGAZDÁLKODÁSI TERVEK KIDOLGOZÁSÁNAK JOGSZABÁLYI HÁTTERE

Esettanulmány a Topolik gazdálkodási egység 10 éves
erdőgazdálkodási üzemterve alapján

Tarján Tobolka Albina, Stevanov Mirjana
Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Újvidék
Síkvidéki Erdészeti és Környezetvédelmi Kutatóintézet, Újvidék

A legmagasabb szintű erdőgazdálkodást szabályozó jogszabály a Szerb Köztársaságban az Erdőkről szóló törvény, mely meghatározza az erdőgazdálkodás, az erdőművelés, az erdővédelem és az erdőfelhasználás alapkérdéseit. Az erdészeti tervek kidolgozását, mint amilyen a 10 éves erdőgazdálkodási üzemterv, úgyszintén az Erdőkről szóló törvény, valamint más alapszabályok és Az erdészeti tíz- és egyéves üzemtervek tartalmáról és a magánerdők ideiglenes gazdálkodási tervéről szóló szabályzat határozza meg. A tervezés bonyolult kérdéseiben gyakran más szakemberekkel való konzultáció is szükséges (térbeli tervezők, földmérők, építészeti, természetvédelmi, mezőgazdasági szakértők stb.). Az erdészeti ágazaton kívüli kérdések megoldását illetően az adott ágazatokat meghatározó jogi háttérét kell figyelembe venni.

A dolgozat elemzi a Topolik gazdálkodási egység 10 éves erdőgazdálkodási üzemterve kidolgozása során alkalmazott jogszabályokat, megvizsgálja a Vetőmagok és palántákról szóló törvény, a Szaporítóanyagokról szóló törvény, a Vadászatról szóló törvény és a Vizekről szóló törvény betartását. Tekintettel arra, hogy a gazdálkodási egység nagy része a kovilji-péterváradai rét különleges természeti rezervátum felületén terül el, elemzésre kerülnek a védett területeken fekvő erdőkkel való gazdálkodást szabályozó jogszabályok is: a Környezetvédelmi törvény, a Természetvédelmi törvény, a Biológiai sokféleségről szóló egyezmény ratifikálásáról szóló törvény és a Környezetre való stratégiai hatásvizsgálatról szóló törvény. A dolgozat rámutat arra, hogy a jogszabályoknak az erdőgazdálkodás mely kérdéseiben van korlátozó, illetve támogató hatásuk a fenntartható erdőgazdálkodásra, a fenntarthatóságot az Erdőkről szóló törvény szerint értelmezve. Ily módon a dolgozat hozzájárul az ágazatok közti viszonyok jobb áttekintéséhez, és hozzásegít az ágazatok közti harmonizációval és koordinációval kapcsolatos kérdések megoldásához, melyeknek nagy fontosságot tulajdonítanak a páneurópai folyamatokban és az erdőkkel és a természeti forrásokkal kapcsolatos tervekben.

Kulcsszavak: 10 éves erdőgazdálkodási üzemterv, jogi háttér, különleges természeti rezervátum

A REZÜMÉK SZERZŐI ÉS INTÉZMÉNYEIK

Arsenov, Danijela	Újvidéki Egyetem, Természettudomány-matematikai Kar, Újvidék
Badis Róbert	Identitás Kisebbségkutató Műhely, Zenta
Balázs-Arth Valéria	
Beretka Katinka	Union Egyetem, Dr. Lazar Vrkatíć Jogi és Üzleti Tanulmányok Kara, Újvidék
Bojović, Mirjana	Educons Egyetem, Környezetvédelmi Kar, Újvidék
Borišev, Milan	Újvidéki Egyetem, Természettudomány-matematikai Kar, Újvidék
Borsos Éva	Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Crnkovity Gábor	Id. Kovács Gyula Általános Iskola, Bácskossuthfalva
Czékus Géza	Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Custura, Stefania Maria	Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Csíkszereda
Csányi Erzsébet	Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Újvidék
Dragovac, Gorana	Újvidéki Egyetem, Orvostudományi Kar, Újvidék
Dudás Attila	Újvidéki Egyetem, Jogtudományi Kar, Újvidék
Fürstner Igor	Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka
Gábrity Molnár Irén	Újvidéki Egyetem, Közgazdasági Kar, Szabadka
Gaudényi Tivadar	Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia – Jovan Cvijić Földrajzi Intézet, Belgrád
Gogolák László	Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka
Grabovac Beáta	Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Hajdú Zoltán	Magyar Tudományos Akadémia, Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont
Hódi Sándor	Széchenyi István Stratégiakutató Társaság, Ada
Horák Rita	Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Horváth Futó Hargita	Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Újvidék
Hózsá Éva	Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar; Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

Imamović Enisa	„Duna – az együttműködés folyója” Nemzetközi Tudományos Fórum, Belgrád
Jávor Rebeka	Pécsi Tudományegyetem, Pszichológia Intézet, Pécs
Jódal István	Síkvidéki Erdészeti és Környezetvédelmi Kutatóintézet, Újvidék
Kiss Ferenc	Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Szabadka
Korhecz Papp Zsuzsanna	Szabadkai Városi Múzeum, Szabadka
Kovács Laura	Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs
Kovács Sárkány Hajnalka	European-Cert Kft.
Kovács Vilmos	European-Cert Kft.
Könyves Tibor	John Naisbitt Egyetem, Bioélelmiszer-termelő Kar, Topolya
Kőrösi Gábor	Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Kar
Kulcsár Sarolta	Újvidéki Egyetem, BTK, Nyelv és Irodalom Doktori Iskola
Lendák Imre	Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
Lendák-Kabók Karolina	Újvidéki Egyetem, Interdiszciplináris és Multidiszciplináris Doktori Iskola, Újvidék
Lengyel László	Szent István Egyetem, Kertészettudományi Kar, Zenta
Lódi Gabriella	
Máté Petrik Emese	Óvó- és Edzőképző Főiskola, Szabadka
Mátyus Ákos	Pécsi Tudományegyetem, Földtudományi Doktori Iskola, Pécs
Mester Gyula	Óbudai Egyetem, Budapest
Molnár Csaba	Áprily Lajos Főgimnázium, Brassó, Románia
Molnár Csikós László	nyugalmazott egyetemi tanár
Muhi B. Béla	Educons Egyetem, Közgazdasági Kar, Újvidék
Nagy Erika	Újvidéki Egyetem, Orvostudományi Kar, Újvidék
Németh Ferenc	Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Ninkov K. Olga	Szabadkai Városi Múzeum, Szabadka
Nikolić, Nataša	Újvidéki Egyetem, Természettudomány-matematikai Kar, Újvidék
Novák Anikó	Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Újvidék
Ördögh Tibor	Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar, Budapest

Pajević, Slobodanka	Újvidéki Egyetem, Természettudomány-matematikai Kar, Újvidék
Pásztor-Kicsi Mária	Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Újvidék
Péics Hajnalka	Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar, Szabadka
Pintér Róbert	Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka
Pósa Mihály	Újvidéki Egyetem, Orvosi Kar, Újvidék
Rajslí Ilona	Újvidéki Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Újvidék
Rózsa Péter	nyugalmazott kutató
Rozsnyik Andrea	Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar, Szabadka
Samu János	Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
Samu-Koncsos Kinga	Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs
Simon János	Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka
Stevanov, Mirjana	Síkvideki Erdészeti és Környezetvédelmi Kutatóintézet, Újvidék
Stojić Karanović Edit	„Duna – az együttműködés folyója” Nemzetközi Tudományos Fórum, Belgrád
Szügyi Éva	Regionális Politika és Gazdaságtan Doktori Iskola, Pécs
Tarján Tobolka Albina	Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Újvidék
Törteli Telek Márta	Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskola, Magyarkanizsa
Vass Dorottea	Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs
Vatai Éva	Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs
Vincze István	Belgrádi Obszervatórium, Belgrád
Župunski, Milan	Újvidéki Egyetem, Természettudomány-matematikai Kar, Újvidék

TUDOMÁNY ÉS ERŐ VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2015 REZÜMÉKÖTET

Szerkesztette:
Grabovac Beáta, Novák Anikó

Kiadó:
Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács
Újvidék, Mišić vajda u. 1.
vmat@vmat.rs
<http://www.vmat.rs>

Újvidék, 2016

CIP – A készülő kiadvány katalogizálása
A Matica srpska Könyvtára, Újvidék

3(048.3)
5/6(048.3)
811.511.141(048.3)
821.511.141.09(048.3)

VAJDASÁGI Magyar Tudóstalálkozó (2016 ; Szabadka)

Tudomány és erő [Elektronski izvor] : rezümékötet / Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2016, [Szabadka, 2016. december 10.] ; [szervezők Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, Újvidék [és] MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Budapest [és] Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka [és] Hungarológiai Kutatóközpont, Újvidék (Újvidéki Egyetem, BTK) ; szerkesztette Grabovac Beáta, Novák Anikó]. - El. knjiga. - Újvidék : Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, 2016

Način dostupa (URL): www.vmat.rs. - Nasl. sa pristupne stranice. - Opis izvora dana 28. 12. 2016. - A rezümék szerzői és intézményeik: str. 71-73.

ISBN 978-86-89095-08-1

1. Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács (Újvidék) 2. Magyar Tudományos Akadémia (Budapest). Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság 3. Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar (Szabadka) 4. Bölcsészettudományi Kar (Újvidék). Hungarológiai Központ

a) Друштвене науке - Апстракти b) Природне науке - Апстракти c) Мађарски језик - Апстракти d) Мађарска књижевност - Апстракти

COBISS.SR-ID 311194631